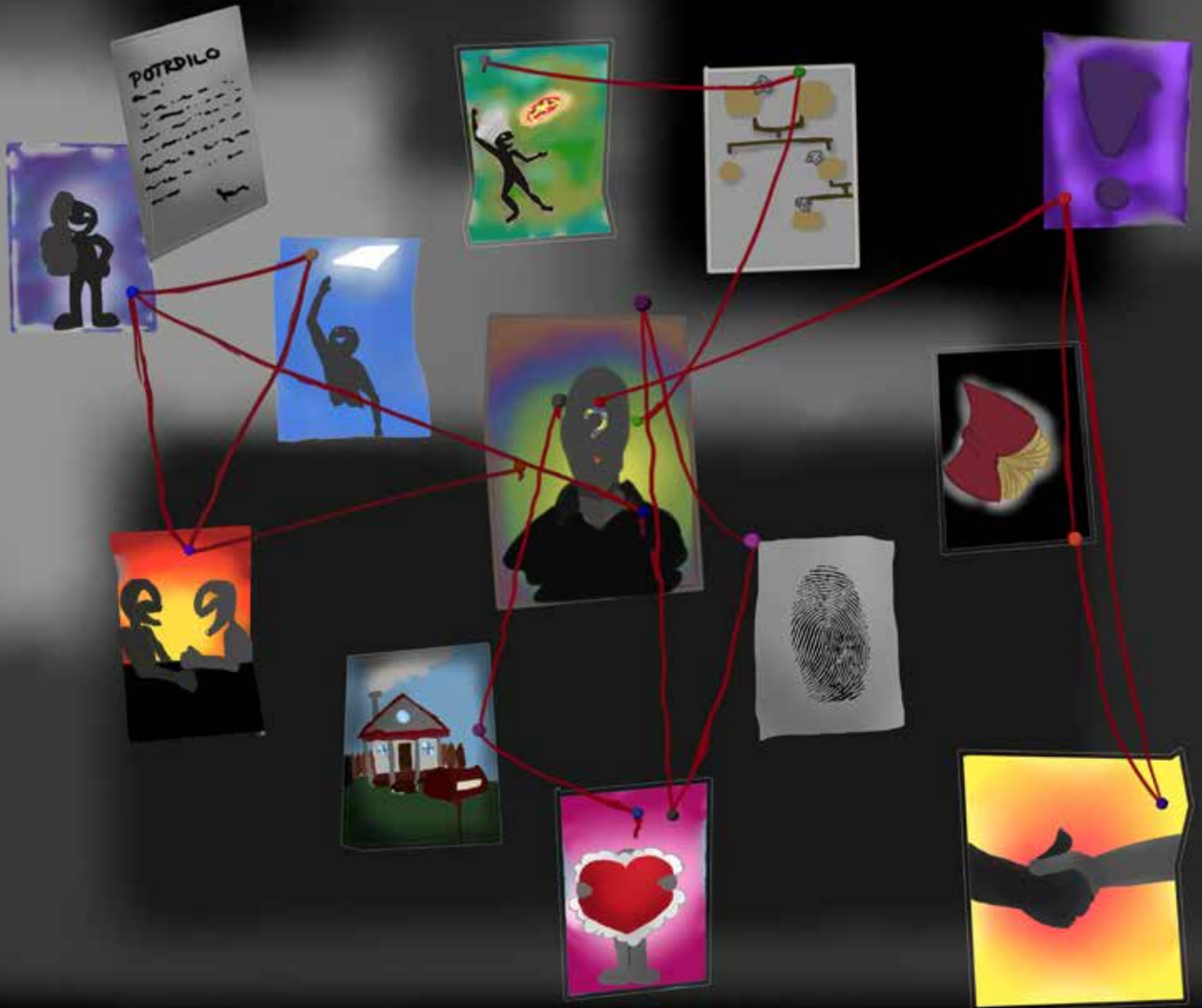

JANUAR 2019

Naslovnica: Crime board
Avtorica: Živa Hrovatin
Odgovorna urednica: Mija Kramar
Mentorica: Renata Veberič Delak
Novinarji: Devetak Vesna, Đukić Maljevac
Daša, Gajšek Ivana, Gnezda Irena, Gregel
Nia, Iskra Neja, Jovanović Ema, Kokošar
Leon, Kolbl Melani, Kramar Mija, Logar
Sabina, Pavlič Gaja, Pegan Tjaša, Sikušek
Brvar Veronika, Stamatović Lea, Stepanova
Larissa

Gostujoči sodelavci DDBL: Baltić Lana,
Brožič Samanta, Kajin Luna, Koglot Aljoša,
Petrović Matija, Pevec Podgornik Andreja,
Potočnik Natalija, Rupnik Vanesa, Veternik
Neja

Risarji/likovni snovalci: Čajić Belmin,
Hrovatin Živa, Kolbl Melani, Rupnik Vanesa,
Sadek Veronika, Škoberne Mia, Zudič Eva
Ana, Železnik Tjaša

FOTOGRAFIJE: Pegan Tjaša, domski arhiv
OBLIKOVAL: Amel Hodžić

TRŽENJE: neprofitno – dostava v sobo

NAKLADA: 200 izvodov

PRELOM in TISK: Srednja medijska in
grafična šola Ljubljana

NASLOV UREDNIŠTVA: Dijaški dom
Bežigrad Ljubljana, Kardeljeva ploščad 28,
1000 Ljubljana.

KAZALO

04 FOTOSTRIP

06-08 DOGAJANJE

10 ODBOJKA

13-20 RDEČA NIT ZAPOSLENIH

Jure Jerele

Sabina Skornšek

Sara Lozej

Andrej Tomše

Mojca Ropoša

21 RAZŠIRJAMO OBZORJA

26 BOŽIČKA VSEM

30 ISKANJE RDEČE NITI

32 KOLUMNA

Zlom rdeče niti

38 KOLUMNA SVETOVALNEGA DELAVCA

42 CENZURISTKI SE PREDSTAVITA

Melani Kolbl

Sabina Logar

44 ZAKLJUČNI LETNIKI

46 POEZIJA

51 ANKETA

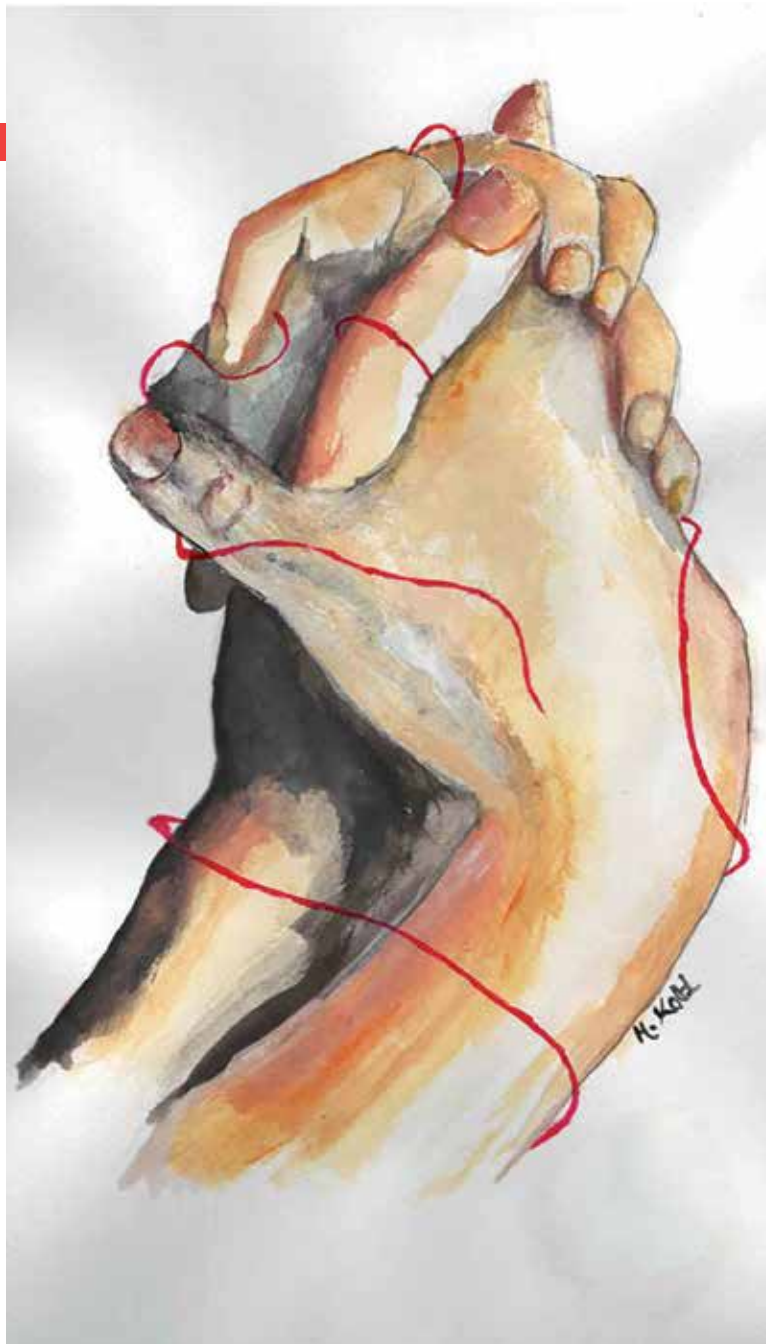

Živijo, me veseli, da lahko računam nate! Hvala, ker bereš te besede prostovoljno. Ti si dokaz, da časopisi in knjige v analognih oblikah še vedno živijo. Dokazuješ, da Cenzura ni le skupek zvezanih listov, ker je šele bralec tisti, ki da listom, besedam, člankom in zgodbam vrednost. »Ciljna publika« tega časopisa je široka paleta ljudi, ki jih povezuje Dijaški dom Bežigrad. Dolgo časa sem se spraševala, kako bi lahko povečali branost Cenzure, kakšne vrste članki bodo zanimivi za vse naše bralce. Mislim, da sem našla rešitev oz. če bereš ta uvodnik, potem sem jo. Ključ dobre vsebine za časopis se mi zdi iskrenost in spoštovanje do bralca. Počutim se dolžno, da realno in brez prikrivanja, z zrelo kritiko razkrivam, kaj se dogaja v domu, zato ker spoštujem tebe. Spoštujem zenici, ki se sprehajata po vrsticah in zaupata, da se splača. Ne morem ti obljubiti, da ima vsak članek rdečo nit, niti ne vem, če boš povsod našel iskrenost, in upam, da ne bomo oskrunili spoštovanja. Vse kar vem je, da nam je bilo lušno na sestankih, da je vladala prava kreativna energija, da je bilo vloženega veliko truda in da je vredno, da prelistaš naprej. Bralec, pa ti si car!

ŽIVJO, ljuba bralka in ljubi bralec!

Cenzura je prišla nazaj in tokrat je boljša kot kadarkoli! V tej številki vam predstavljamo rdečo nit, rdeče niti ... Zato si vzemi odmor od vsakodnevnih decembrskih muk, se udobno namesti in uživaj, saj končno nisi za šolskimi zvezki. Ker smo vstopili v sezono kakava in toplih čajev, si jih zraven priskrbite, in tako ne boste imeli na jedilniku samo zgodovine, matematike, slovenščine ... Za poslastico pa si privoščite našo Cenzuro. Verjemite nam (novinarjem), da ne boste obžalovali, mogoče boste obžalovali samo to, da v rokah držite čaj oz. kakav iz domskega avtomata ... Ampak, ko se boste poglobili v našo Cenzuro, boste na vse ostalo naenkrat pozabili (seveda jo morate dejansko brati in ne le prelistavati in iskati svoje »fotke« v njej). Pa VELIKO SREČE, ZDRAVJA, LJUBEZNI in ŠOLSKE RADOSTI v LETU 2019!

Uvodnik smo napisali vsi novinarji Cenzure.

Nedolžna...

A je valentinovo, ali ples čarovnic?

Darkerski vilinki.

No comment.

Nekateri so našli priložnost za igranje.

Mi smo pa predvsem radi v fokusu.

Ples
čarovnic
23.10.2018

Novi trendi.

Prvi letniki smo face.

A je pust, ali ples čarovnic?

Zaključne letnice pa še večje.

Nekateri so bili zagnani.

Cenzurina
torta
7.11.2018

Obdaritev
otrok
20.12.2018

DOMSKO DOGAJANJE

KOSTANJEV PIKNIK

Lana Baltič

Sredi meseca oktobra smo dijaki stavb A5 in C4, ob pomoči vzgojiteljic, s skupnimi močmi rezali in pekli kostanj v atriju ter ga veselo razdeljevali ostalim prebivalcem dijaškega doma. Kostanj je bil večinoma domač, saj so ga prispevali dijaki našega doma (iz različnih koncev Slovenije), zaposleni in ravnateljica, nekaj pa se je ga še dokupilo. Vonj po pečenem kostanju je bil zelo močan, posledično so se zaloge kostanja hitro krčile, za prijetno glasbeno spremljavo pa sta poskrbele naše pevke; Andreja in Zala iz skupine C4. V skladu z ekološkim osveščanjem smo tulce, v katere smo natrosili kostanje, naredili iz starih časopisov in jih po končni uporabi reciklirali. Vsak tulec je bil uporabljen več kot enkrat in tako smo porabili manj papirja.

Glavni pek kostanja (Emil Fajič) je dogodek komentiral: »Bilo mi je zelo všeč, ker je bilo ob meni veliko ljudi, ob tem pa sem spoznal še nove prijatelje in dve super punc. Pa preveč sem se najedel kostanja!«

CENZURIN DOGODEK

Leon Kokošar

Po besedah vzgojiteljice Renate je Cenzurin dogodek nekako sovpadal z obletnico Cenzure, ki izhaja že 16 let in s prihajajočo 70-letnico dijaškega doma. Povabljeni so bili bivši dijaki, ki so v zadnji Cenzuri pisali o svoji aktivnostih pri Cenzuri in delili z nami še kakšen spomin na njihove bivanje v domu.

Osrednji gost je bil bivši dijak Gašper Krajnc, ki je svojo ilustratorsko pot začel prav v Dijaškem domu Bežigrad. Njegova rubrika »Osama Bin-Laden odgovarja« je postala najbolj brana od vseh v Cenzuri. Spregovoril je o svojih začetkih in delu ilustratorja na splošno. V knjižnici si lahko preberete njegov novi strip »Malagaj«, ki nam ga je podaril.

Dogodek pa je podkrepilo še kramljanje bivših dijakin in zadržano-zvedavimi sedanjimi dijaki ter zaposlenimi.

Druženjem se je končalo ob odlični Cenzurini torti, ki jo je spekel dijak David Hribar. Bivši dijaki pa so si skupaj z ravnateljico in zaposlenimi ogledali še današnjo podobo dijaškega doma.

SPOZNAVNI PLES

Emma Jovanović in Tjaša Pegan

V četrtek, 6. 9. 2018, je v jedilnici DDB-ja potekal spoznavni ples. Na začetku, ko smo se dijaki še zbirali, je bilo vzdušje malce neprijetno, saj smo več ali manj stali ob strani, ter čakali kdo bo prvi stopil na plesišče. Ker ni bilo dovolj entuziastičnega vzdušja, se je DJ odločil za predvajanje pesmi, ki je zvalila vse dijake na plesišče. Ko so se luči končno ugasnile in je postalo temno, se je atmosfera »dvignila kot raketa«, ki potuje proti vesolju. Zaradi toliko miganja bi nam prav prišel kakšen prigrizek ali vsaj kakšen kozarec pijače, žal pa tega ni bilo. Po sklepanju novih prijateljstev smo se odločili, da gremo skupaj na oder in se s plesom pridružimo DJ-ju. Se preden smo se zavedali, je bil ples že pri koncu. Morava še dodati, da niso le organizatorji pospravljali prizorišča (jedilnice), temveč smo vsi skupaj pomagali. Skratka, naj zaključiva to z mnenjem, da je ples enkratna priložnost za spoznavanje novih obrazov in preživljanje prostega večera na

TABORNIŠKI VEČER

Ivana Gajšek

No, pa smo v domu doživeli še en enkratni večer. Lahko bi mu dali naslov »večer ob tabornem ognju« ali »taborniški večer« ... Omenjeni dogodek se je zgodil 27. 9. 2018 in sicer v atriju dijaškega doma. Skupine A2, A6 in A5 smo se zbrale v atriju ob 18.30 (mogoče tudi malce kasneje), kjer smo pripravili vse potrebno za ogenj; palice, pijačo, hrenovke, kruh ter sladke penice. Zakurili smo ogenj nato pa odšli še po ostale vzgojitelje ter dijake iz doma. Ogenj je gorel, dijaki smo si pripravili palice polne hrenovk ter penic, ki so se lepo vrtele nad ognjem, nekaj dijakov je v roke vzelo kitare, ukulele ter boben, ostali pa smo peli. Seveda smo nekaj časa potrebovali, da smo izbrali pravo pesem, a na koncu nam je uspelo in do konca smo odigrali kar nekaj pesmi. Ta lep večer se je veselo končal okoli 22. ure. Odhiteli smo v sobe ter utrujeni skočili v postelje. O tem večeru se bo še dolgo govorilo.

Vprašala sem nekaj dijakov za mnenje o dogodku in anonimno so odgovorili:

Anonimni 1: »Na začetku sem mislila, da bo dolgočasno, a se je po 20. uri začela prava zabava.«

Anonimni 2: »Ta večer je bil odličen. Mislim, da manjka več takšnih večerov.«

Anonimni 3: »Ker sem že malo starejša dijakinja, se večera nisem udeležila. Sem pa od drugih slišala, da je bilo super.«

Tjaša Pegan

SKRITI ZAKLAD

Skriti zaklad je eden izmed mnogih dogodkov, ki se čez leto odvijajo v DDB-ju. Letos se je zgodil konec meseca oktobra.

Ti ki to bereš, naj te ne zavede naslov »skriti zaklad«, saj na omenjenem dogodku ni prav nič skritega. Pravzaprav je to ena velika igra, pri kateri sodeluje 4-6 dijakov iz vsake skupine (večinoma novinci). Vsaka skupina si na štartu izbere svoje ime ter dobi listek na katerem piše zaporedje določenih postaj, ki jih mora obiskati po domu. Na vsaki postaji te pričakajo dijaki višjih letnikov, ki ti dajo nalogo in jo na koncu ocenijo z 1-5 točkami (odvisno kako dobro skupina opravi nalogo). Na postajah se soočiš z različnimi nalogami, od risanja vzgojiteljev/vzgojiteljic do friziranja.

Najbolj praktična stvar tega dogodka je to, da bolje spoznaš dijaški dom in se ob tem dobro pozabavaš.

Na koncu prva tri mesta dobijo glavne nagrade, ostali pa tolažilne, tako da ni nihče izključen.

Mnenja dijakov o skitem zakladu:

Všeč mi je bilo, ker sem imela občutek, da smo se skozi opravljanje nalog povezali kot ekipa in se na postajah malce pozabavali z višjimi letniki.

Po mojem mnenju je bilo točkovanje na nekaterih postajah prestrogo, vendar sta mi kljub temu bili všeč ideja in naloge.

Zdelo se mi je lepo od organizatorjev, da ni le prvo mesto dobilo daril.

Najbolj mi je bilo všeč spoznavanje novih ljudi ter toaletni papir kot eno izmed daril (zelo uporabno).

Ni se mi zdelo zabavno, saj sem bil s strani vzgojiteljice prisiljeno postavljen v ekipo.

Super mi je bilo, ker smo zmagali in se ob opravljanju nalog veliko presmejali. Ni mi bilo všeč, da sta bili dve zmagovalni ekipi, saj grem rad na vse ali nič.

DOMSKI POHOD NA GRINTOVEC

V torek zjutraj smo se (trije vzgojitelji in dvanajst dijakov/dijakinj) še malce zaspani s tremi avtomobili odpravili proti Kamniški Bistrici. Razgibana gozdna pot je bila zanimiva (lahko bi rekla, da kar malo avanturistična), vse nas je prebudila in pripeljala do naše štartne točke. Preobuli smo se v pohodne čevlje, nahrbtnike smo dali na ramena in se sopihajoče odpravili po hribu navzgor. Začetek hoje je bil precej težek. Prispeli smo do točke, kjer je bila klopca in tam je bil tudi naš prvi krajši postanek. Popili smo malo vode in nekaj malega tudi pojedli. Spet smo »zagrizli v kolena« in nadaljevali pot po gozdu in kasneje po kamenju. Prispeli smo do Cojzove kočice na Kokrskem sedlu in mislim, da smo bili takrat že vsi veseli, saj smo vedeli da bomo »kmalu« na cilju. Tu smo malicali in se pogreli. Po tem kratkem odmoru smo se povzpeli do našega cilja – Grintovec. Bili smo že utrujeni, a vse je gnala želja, da osvojimo vrh.

Veseli in utrujeni smo prilezli na vrh Grintovca (2558 metrov nadmorske višine), posneli skupinsko fotografijo in se zaradi mraza, kar hitro odpravili nazaj. Zopet smo se ustavili v Cojzovi koči, kjer smo se pogreli in pojedli malico.

Pot nazaj je bila naporna za naša kolena, tako da smo bili vsi navdušeni, ko smo zagledali avtomobile.

Pri avtomobilih smo se preoblekli in preobuli in se zopet po razgibani poti veseli odpravili proti dijaškemu domu.

odbojkarški turnir 2018-2019

Tudi letos je odbojkarški turnir potekal po ustaljenem sistemu. Najprej smo imeli predtekmovanje med ekipami posameznih stavb, po katerem so se naprej uvrstile ekipe; A1 in A4, B1 in B3 (z ekipo B2 so bili po dobljenih tekmah izenačeni), C2 in C4.

V finalnem delu so se omenjene ekipe med seboj pomerile v dveh tekmovalnih skupinah, ki ju je določil žreb. V skupini A so igrale ekipe vzg. skupin A1, C2 in B3, v skupini B pa ekipe B1, A4 in C4.

Za prvo mesto sta se letos pomerili ekipe A1 in C4, za 3. mesto pa ekipe B1 in B3.

Končni izid letošnjega turnirja:

1. mesto: ekipa vzg. skupine A1
2. mesto: ekipa vzg. skupine C4
3. mesto: ekipa vzg. skupine B1

V ekipah, ki so se uvrstile v finale, so igrali:

Ekipa A1: Andraž Gerbec, Jan Marksl, Uroš Palčič, Jona Žgur, Tea Golob, Tina Strel, Ana Vodusek in Neja Iskra.

Ekipa B1: Andraž Kuštrin, Klemen Klavžar, Staš Grešak, Vid Lenassi, Katja Stenšak in Nastja Stenšak.

Ekipa B3: Bor Jereb, Luka Milinovič, Denny Tiganj, Tian Tiganj, Patrik Švajcer, Teja Treven, Maša Kozan in Kalina Kranjec.

Ekipa C4: Marko Aljaž, Matjaž Držanič, Žan Jerman, Miha Kocjan, Gal Vinčec, Alex Tratnik, Neža Koprivnik, Burja Podlesnik in v finalu Pia Primc.

Priznanje in zahvala gre prav vsem sodelujočim ekipam in njihovim vzgojiteljem. Tudi letos so sodelovale vse vzgojne skupine (v A stavbi celo pet ekip) in vse predvidene tekme so bile uspešno izpeljane ob pomoči stalnih in priložnostnih prostovoljcev. Med prostovoljci bi posebej omenila dijaka Eda Risa, ki je bil v vlogi sodnika prisoten ves čas turnirja in je svojo vlogo odigral odlično.

Pettedensko športno družabno dogajanje je težko zajeti v enem komentarju, veliko pa povedo foto utrinki, ki so tokrat po zaslugi dijakov (Nino Ogradi, Luka Jerebic, Mia Škoberne in Ajda Dujc) prav tako izjemni. Še enkrat hvala vsem!

Ob koncu je »padla ideja«, da bi turnir razširili še s tekmami med moškimi in ženskimi ekipami iz posameznih stavb. Izzvali vas bomo spomladi ali naslednjo jesen.

Čakajo nas še meddomska tekmovanja, zato ste vsi zainteresirani vabljeni, da se nam pridružite, vsako sredo med 18:00 in 19:30, v telovadnici.

INTERVJU Z RAVNATELJICO DIJAŠKEGA DOMA BEŽIGRAD LJUBLJANA, GOSPO NATAŠO ERJAVEC

Malo pred sedmo uro korakam proti pisarni ravnateljice. Zamujam približno 15 minut. Kljub temu, da v domu stanujem že tretje leto, o ravnateljici ne vem veliko, zato so moja vprašanja impulzivna, brez zaporedja, ker me zanimajo različne plati in področja. Najin pogovor je formalen, kljub temu da je štiri nadstropja višje moj dom, moj »brlog«, je v tej pisarni drugačno ozračje, drugačen vonj in občutek, nič kaj domač.

Ali bi lahko na kratko povzeli vašo karierno pot do ravnateljstva?

»Torej, leta 1996 sem se zaposlila v dijaškem domu Bežigrad kot vzgojiteljica. Ko sem dobro spoznala kolektiv in kako stvari funkcionirajo, sem odločila, da se preizkusim v funkciji ravnateljice.

S to funkcijo ste verjetno izgubili stik z otroki?

»Tako je, neposrednega dela z otroki je definitivno manj. Trudim se, da bi ga bilo največ kar se le da. In tudi na dnevnih sestankih s kolegi ustvarjam nek posreden stik z vami.«

Ali lahko izpostavite kakšno problematiko današnje mladine?

»Glede na to, da delam z mladino 22 let, bi lahko dolgo naštevala (smeh). Zadnja leta opažam močno željo po individualnosti, nenehno željo po sobah za enega dijaka in strm upad druženja po hodnikih. Življenje v domu pa teži k čistemu nasprotju, saj temelji na sobivanju in sodelovanju. Tudi fizično nasilje se je spremenilo v virtualno, s pretepi imamo manj težav. Opažam, da dijaki postajate veliko bolj zaprti, tako v vsakdanjem življenju, kot tudi v psihičnem smislu, vse zadržite v sebi. Moram pa priznati, da mladi postajate čedalje bolj aktivni, v našem domu je veliko dijakov, ki dela dve šoli hkrati. Mogoče ste celo preveč aktivni.«

Kakšne so ambicije dijaškega doma? Lahko v kratkem pričakujemo kakšne spremembe?

»V dijaškem domu Bežigrad imamo kolektiv za obnovo doma, ki se redno srečuje. Zadnji projekt je bila obnova učilnic v C stavbi. Zdaj načrtujemo veliko obnovo kuhinje. Spremembe potekajo ves čas, takšne, ki jih dijaki opazite, pa tudi takšne, ki so vam nevidne, npr. novi kuhinjski aparati. Ta naša hiša je velika (smeh), tako je vedno potrebno kaj prenoviti, če nam bo kdaj uspelo priti obnovi do konca, bomo morali spet začeti na začetku.«

Kaj so vaše življenjske vrednote in kako so vidne v vašem delu?

»Menim, da nam je bilo življenje dano od naših staršev, potem pa je naša izbira, ali se bomo ves čas pritoževali in se prebijali do pokoja, ali pa se bomo smejali. Živim z nasmehom in delam dobro. Seveda pride tudi do napak in nasprotij, takrat se ustavim in pogledam, kako bi lahko stvar drugače izpeljala, da naslednjič naredim bolje. Torej, delaj dobro in z dobro voljo.«

Ali zaposlene v Dijaškem domu Bežigrad povezuje kakšna skupna rdeča nit?

»Mislim, da vsi težimo k zadovoljstvu uporabnika, torej dijaka. Zato smo namreč tu.«

SPOZNAJMO DOMSKEGA PRALCA JURETA

Ker je tema domskega časopisa povezana z besedno zvezo »rdeča nit«, smo prišli do skupne ideje, da je najboljši predstavnik te teme v resničnem pomenu, oseba, ki dela z »nitmi« osem ur na dan. Jure, fant, ki poskrbi za to, da ima vsak dijak v Dijaškem domu Bežigrad čisto posteljnino. Ker večino delovnika preživi v kletnih prostorih, o njem ne vemo prav veliko. Intervju, s katerim sem izvedela kar nekaj zanimivih dejstev, sva v zgodnjih urah izvedla kar v prostorih, kjer se zadržuje največ časa.

Jure prihaja iz Bele krajine, službo pa je »nasledil« od svoje mame. V preteklosti je bilo to delo predvsem za ženske, ki so jih imenovali perice. Naš Jure ima tako naziv pralec.

Njegov delovnik se začne s kavo, nato pride v službo, kjer opere perilo, zlika, kaj pospravi in pomete. Doma si skuha kosilo, ter kaj postori. Rekel je, da šport ni zanj, včasih pa gre kolesarit ali igrat bejzbol s prijatelji. Pravi, da je najboljši del njegove službe stalen delovni čas in plača, najslabši pa fizičen napor in komplikacije ob okvari kakšnega stroja. V domu je vse skupaj približno 1200 rjuh, s tem da jih je 800 v trenutni uporabi, ostale pa so v skladišču, shranjene za čas turizma. Kljub temu, da se vse več dijakov odloča, da bodo posteljnino prinesli kar od doma, se sprememba števila rjuh v pralnici ne pozna. Z dijaki ima dober odnos in še ni doživel kakšnih večjih nezgod, razen tega, da včasih nekdo posteljnino le vrne, se podpiše, pozabi pa odnesti novo, kar pomeni, da mora za tem dijakom teči ali ga iskati po domu. Ker je od »zgornjega doma« kar odmaknjen, ni ravno seznanjen z življenjem dijakov in raznimi aktivnostmi, ki so nam ponujene. O domskih dogodkih izve od ravnateljice ali pa prebere v Cenzuri, včasih pa sodeluje tudi s čistilkami in kuharicami pri pripravi prtov.

O rdeči niti je povedal: »To pomeni nekaj, kar se vsega tiče. Je osnova, ki jo lahko povežemo z marsičem. Zame pomeni dolgoročno pot z vsemi preprekami do nekega cilja. Sam je še nimam, saj sem glede vsega zelo sproščen, vendar mislim, da se na koncu vse poveže in pride do dobrih ali slabih posledic.«

INTERVJU S PROFESORICO
MATEMATIKE SABINO SKORNŠEK

Kot že mnogi veste imamo letos v dijaškem domu osebo, ki nam bo/je v veliko pomoč pri reševanju matematičnih problemov. S tem pogovorom sem o njej izvedela veliko zanimivih informacij, ki jih pri inštrukcijah zagotovo ne bi dobila.

Za tiste, ki vas še ne poznamo, se nam prosim predstavite. Od kod prihajate, koliko let že poučujete in kje, kako to, da ste prišli ravno v naš dijaški dom ...?

»Prihajam iz okolice Šoštanja (Gaberke), ki je kar precej oddaljen od Ljubljane. V Ljubljano sem prišla lansko leto, ko sem začela poučevati na Srednji frizerski šoli Ljubljana. Pred tem sem dve leti učila na Šolskem centru Velenje, eno leto na Osnovni šoli Ljubno ob Savinji, še prej pa sem delala v finančni službi občine Šoštanj. Lahko rečem, da je za mano kar pestra in raznolika službena pot. V dijaški dom sem prišla po naključju, saj sem sodelovala s svetovalnim delavcem, gospodom Samom, zaradi dijakin s frizerske šole, ki so k meni prihajale po učno pomoč. Tako mi je ponudil to službo, ki je meni predstavljala le še dodaten izziv in tako letos delam v knjižnici, hkrati pa dijakom pomagam pri učenju.«

Matematiko torej poučujete že pet let. Kaj vas je pri njej tako navdušilo, da je ta sedaj del vašega poklica?

»Ko sem bila majhna smo se velikokrat igrali igro »Šola«, kjer sem vedno dobila vlogo učiteljice, tako da je to že nekako zraslo skupaj z menoj. V gimnaziji pa sem se za poklic profesorice matematike še dokončno odločila.«

Zakaj mislite, da je matematika eden tistih predmetov, ki dijakom dela največ težav?

»Rekla bi, da je problem predvsem v tem, da se je dijaki bojijo. Ni tako težavna, kot si mislijo, vendar že od nekdaj predstavlja »bav-bav«. Predmet zahteva veliko sedenja, reševanja ogromno primerov vaj in predvsem vztrajnosti ter natančnosti, kar je pa največji problem. Veliko stvari je logičnih, vendar če to dijakom ne gre, mnogokrat zelo hitro obupajo. Seveda je včasih potrebno tudi malo nadarjenosti za naravoslovne predmete, vendar se da tudi brez tega.«

Kaj je najtežji del vašega poklica?

»Najtežje je dijake prepričati, da pospravijo telefon v torbo, brez da jih ga vzameš. S temi telefoni so vedno velike borbe. Disciplina ni bila nikoli problem, seveda je to vedno odvisno od razpoloženja dijakov. Včasih so bolj živahni, drugič mirni, včasih so pripravljeni veliko delati, naslednjič pa že ne. Saj smo tudi mi odrasli takšni.«

Kakšen nasvet bi za zaključek dali pri učenju matematike? Kje najdemo rdečo nit?

»Rdeča nit je, da se ne učite stvari dojemati šablonsko in poskusite zraven čim bolj razmišljati in uporabljati logiko. Razmisliti ali je nekaj sploh možno ali ni. Največ je pa vztrajnost. Brez tega ne bo ničesar.

Najlepša hvala za sodelovanje in srečno še naprej.

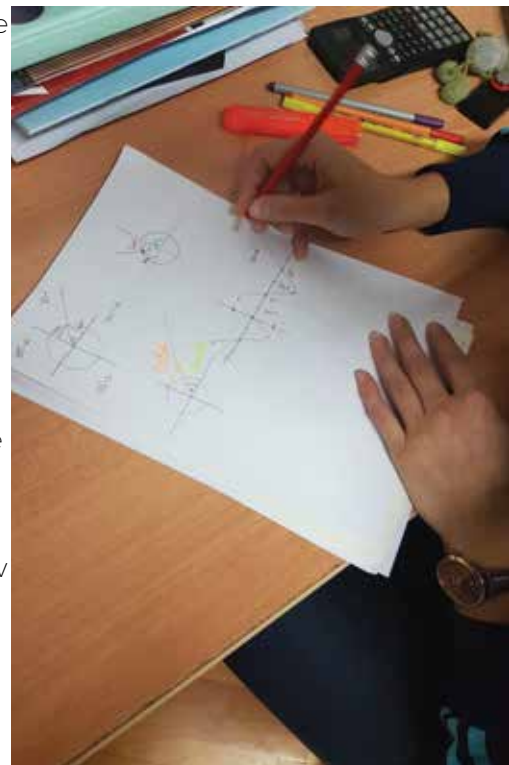

IGODBA VZGOJITELJICE SARE LOZEJ O? O RDEČI NITI, SEVEDA.

Za intervju sem prosila Saro, inštruktorico matematike v A stavbi, da malo pove o njeni rdeči niti. Povedala mi je, da rdečo nit razume kot nekaj stalnega v njenem življenju, nekaj kar jo stalno spremlja. Pove, da je matematika njena rdeča nit že od petega razreda. Matematiko je od vedno razumela in imela rada - verjetno zaradi učiteljev in profesorjev. Povedala je, da jo je matematika spremljala celotno srednjo šolo, na maturi je vzela višji nivo matematike, v času študija je inštruirala osnovnošolce in srednješolce. Sedaj pa pomaga nam dijakom, ko česa ne razumemo, ne znamo. Dijakom želi pomagati in vedno najde čas za inštrukcije, nekateri potrebujejo zgolj pojasnjitev ali razlago na drugačen način. Snov želi predati na čim bolj enostaven način, želi, da bi snov razumeli, ne pa se »piflali«. Na tej točki pogovora pove, da je druga rdeča nit pri njej to, da se trudi biti boljši človek, se razvijati in osebno rasti. Ti dve rdeči niti se v dijaškem domu prepletata. V kolikor nam njen načina razlage ne ustreza, nas spodbuja, da obiščemo tudi druge inštruktorje, ki imajo malce drugačen pristop.

Rdeča nit ji je v oviro takrat, ko pridejo dijaki k njej z izjavo: »Samo to mi rešite, to imam na testu.« Takrat matematik v njej ne dovoli, da bi povedala samo rešitev, ampak nam želi snov v celoti razložiti. Izjemoma nam pove zgolj rešitev naloge, le takrat, ko pridemo dan pred testom.

Povedala je, da je rdeča nit v njenem delu potrebna, saj verjame, da z vzgledom vzgajaš. Poskuša delati tisto, kar govori. V šali je dodala, da dijake opozarja, ko preklinjajo, saj sama zelo redko preklinja, saj se ji to ne zdi potrebno. Dijake poskuša pozitivno usmeriti in jim govori, da se stvari dogajajo z razlogom, da v življenju ni vse črno-belo, da se naučijo sprejemati tudi tiste stvari, ki v življenju niso samo lepe. Pove jim tudi, da ima vsak v življenju kdaj slab dan ali se mu kaj slabega zgodi (tudi ona včasih), vendar mora težave prepoznati ter se spopasti z njimi. Njena rdeča nit ni zaradi tega nič bolj okrnjena, saj meni, da je v življenju pomembna iskrenost. Ljubezen do matematike si želi (tudi skozi inštrukcije) prenesti na dijake in upa, da je ta ljubezen vidna.

PAR VPRAŠANJ

ZA VZGOJITELJA

ANDREJA TOMŠETA

Kaj vas je poneslo na študij filozofije?

»Kar se tiče izobraževanja, sem bil v osnovni in srednji šoli najbolj navdušen nad naravoslovjem in matematiko. V srednji šoli sem vedno bolj opazal, da smo si ljudje v načinih razmišljanja in v pogledih na svet zelo različni, kar se mi je zdelo zanimivo. Ker je filozofija veda, ki se ukvarja z razlikami v načinih razmišljanja, in to na logičen način, sem se odločil za študij filozofije.«

Nam lahko po filozofsko razložite kaj je rdeča nit?

»Odgovor se verjetno razlikuje od tega, kateremu filozofu zastaviš to vprašanje. Jaz bi rekel, da rdečo nit v mišljenju, pisanju ali pogovoru ohranjaš takrat, ko slediš ali pa se vračaš k isti temi. O temi lahko prosto asociiraš, nizaš občutke, izkušnje, jo analiziraš, opisuješ ali rešuješ. Lahko gre za smiselno ali pa popolnoma brezplodno početje. V kolikor se tiče iste reči, verjetno lahko rečeš, da ima početje rdečo nit.«

Ali ste našli v delu, ki ga opravljate, kakšno rdečo nit? In če ste, povejte katero.

»Če imaš v mislih delo vzgojitelja, da, to bi bilo soustvarjanje prostora za vas, prebivalce Dijaškega doma Bežigrad. Vsak dan to počnem s tem, da komuniciram z vami, vam postavljam meje in na ta način vzpostavljam odnos z vami, vam pomagam reševati matematične in fizikalne probleme, vas preganjam po hribih in mučim s plezanjem, še rajši pa z ogrevalnimi vajami.«

Se da najti rdečo nit tudi v plezanju in inštruiranju matematike?

»Da, plezanje je gibanje po navpičnih ali previsnih, navadno skalnih površinah s pomočjo rok in nog. Zahteva veliko mero moči, vzdržljivosti, iznajdljivosti in taktike. Poučevanje matematike je učenje reševanja problemov na logičen način. Gre za posebne probleme, veliko vsakodnevnih problemov ni rešljivih s pomočjo matematike (in zato iz logičnega vidika tudi niso problemi). Zahteva nekaj znanja matematike, veliko mero potrpežljivosti in dobre volje.«

Ker vem, da radi potujete, me zanima, kako izbirate lokacije?

»Zadnja leta me zanima predvsem neokrnjena narava s kakšno kvalitetno skalo.«

V čem še najdete sprostitve?

»V hoji po naravi, plezanju in ostali telovadbi. Branju filozofskih, naravoslovnih in leposlovnih knjig. Poslušanju dobre glasbe in meditaciji. Gledanju dokumentarnih filmov o živalih. Spanju in kvalitetni komunikaciji. Bližini ljudi, ki jih imam rad.«

KRATEK KLEPET Z VZGOJITELJICO MOJCO ROPOŠA

Kot ste lahko že sami ugotovili, je tema letošnje Cenzure »rdeča nit«, zato se nam je zdela dobra ideja, da prav o tej temi povprašamo nekoga, ki se na to res spozna. Dijakinje skupine A5 vam ob tej priložnosti predstavljamo svojo vzgojiteljico Mojco Ropoša, ki pa je – preden je zašla v »vzgojitelske vode« – imela lastno trgovino z oblačili, ki jih je izdelovala sama. Obiskovala je namreč Srednjo šolo za oblikovanje Ljubljana.

Kaj je vaša prva asociacija, ko pomislite na rdečo nit?

»Pomislil na neko povezovanje dogodkov ali navezovanje ljudi eden na drugega.«

Kdaj se vam je pojavila želja po ustvarjanju, kreiranju oz. šivanju oblačil?

»S šivanjem se ukvarjam že od majhnega, tako da že takrat. Spomnim se, kako me je babica med počitnicami učila kvačkati in plesti, in tako sem lahko z lastnim znanjem (kljub temu da sem bila še majhna) izdelovala oblekice za punčke, s katerimi sem se igrala. Takrat si si namreč moral vse izdelati sam, saj v trgovinah ni bilo toliko izbire. V osnovni šoli sem hodila tudi na krožke, kjer smo se učili šivati. Zelo rada sem tudi izdelovala obleke svoji hčeri, ko je bila še dojenček.«

Potem ste se že zelo zgodaj odločili za oblikovanje oblačil?

»Že od malega me je babica učila plesti in šivati in že takrat se mi je to delo zdelo zanimivo. Kot majhna deklica sem svojim punčkam sama šivala obleke, ker takrat, kot sem že omenila, se take stvari niso ravno prodajale tako kot danes.«

S katerimi nitmi pa je po vašem mnenju najlažje in s katerimi najtežje ustvarjati?

»Najlažje je z bombažno, najtežja pa je definitivno svilen, ker rada uhaja iz rok izpod šivanke. Največkrat sem delala z bombažem in sem nanj tudi bolj navajena kot na katerikoli drug material.«

V svoji trgovini ste večinoma ustvarjali obleke. Zakaj ste se odločili ravno za otroško konfekcijo?

»Vedno sem rada delala z otroki in otroške stvari so se mi vedno zdele prisrčne. Zdi se mi, da lahko pri otroških oblačilih pretiravaš z dodatki in aplikacijami, kar pa mi zelo ustreza.«

Kako pa bi med sabo primerjali svojo prejšnjo in današnjo službo, sta si čisto različni?

»Zase rada rečem, da je vsako desetletje zgodba zase. Zanima me veliko stvari in vedno se ukvarjam z nečim novim. Obiskovala sem Srednjo šolo za oblikovanje Ljubljana in sama sem od nekdaj izdelovala torbice, peresnice, šolske torbe, saj sem rada opravljala kreativno delo. Zato sem odprla tudi svojo trgovino, kjer sem te izdelke prodajala. Ustvarjala sem vse vrste oblačil in dodatkov. Lahko bi rekli, da so se lahko ljudje pri meni oblekli od glave do pet. Žal so začele prihajati napovedi za krizo in sem trgovino – s težkim srcem – pravočasno zaprla. Medtem ko nisem imela resne službe, pa sem vodila račune v moževi obrti, a vedela sem, da se bom za kaj več morala dodatno izobraziti. Zato sem se odločila narediti še dve fakulteti in potem sem začela iskati resno službo. Nekaj časa sem delala kot tajnica v Osnovni šoli Bežigrad, tam pa sem spoznala, da me zanima praktično delo z otroki. Tako sem tudi z veliko trdega dela postala vzgojiteljica v Dijaškem domu Bežigrad, kjer na srečo lahko še zmeraj nadaljujem s svojimi likovnimi in oblikovalnimi hobiji. Trenutno delam tudi magisterij.«

Torej niste imeli tako malo služb. Ali lahko naštejete prednosti in slabosti vsake?

»Težko rečem, da je katerakoli služba imela neke specifične slabosti, saj je vsaka predstavljala zgodbo zase in sem vse opravljala z užitkom. Tu, kjer sem sedaj, lahko rečem, da mi je »top«.

Vtorek, 13. 11. 2018, sva se dijakinji skupine C4 odpravili v »zaodrje« kuhinje Dijaškega doma Bežigrad Ljubljana. Tam sva se srečali z vodjo kuhinje ga. Vando Neubauer. Zastavili sva ji nekaj vprašanj, ki so temeljila predvsem na zanimanju in temah, ki se odpirajo na sestanku za prehrano ter med dijaki samimi. Temo te številke Cenzure »rdeča nit« pa sva poskušali vpeljati v vprašanja o sestavljanju jedilnika in delovanju domske kuhinje. Z intervjujem sva želeli sistem dela kuhinje približati predvsem dijakom, ki se jim v glavah odpirajo vsa mogoča vprašanja o hrani, ki jo jedo pet dni v tednu. Kaj vse se dogaja na drugi strani jedilnice in kaj ima s tem rdeča nit?

Letošnja tema Cenzure je »rdeča nit«. Kaj je vaša rdeča nit pri sestavljanju jedilnika? Se morate morda ravnati po kakšnih pravilih?

»Pravila so določena s priročnikom Smernice zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah in to je naša rdeča nit. Določajo zdravo, uravnoteženo prehrano ter tudi priporočajo naj bo le-ta dijakom všeč. Torej, jedilnik naj bi bil hkrati dovolj zdrav, primerno kaloričen in všečen. Seveda nam to žal ne uspe vedno, saj je populacija dijakov zelo heterogena. Dijaki prihajajo iz različnih družin in se razlikujejo tudi regijsko. To se kaže v željah; npr. Primorci bi raje jedli testenine, tisti z Notranske krompir itd. Ankete so pokazale, da je približno enako število dijakov nezadovoljnih, kot tudi zadovoljnih. Težko je ustreči vsem. Je pa tudi res, da se dijaki premalo posvečajo izbiri menijev, s pomočjo katerih bi lahko prehrano bolje prilagodili svojim željam in potrebam.«

Lahko morda na kratko poveste kaj o opremljenosti kuhinje?

»Kuhinja je opremljena po standardih, to pomeni, da imamo opremo za kuhanje velikih količin hrane. Tu so kotli, velike ponve ... Domačo pečico pa nadomešča konvektomat, ki omogoča

zdravo pripravo zelenjave in škrobnih živil. Cvremo lahko brez olja, kar je bolj zdrav način priprave panirane hrane.«

Na sestankih Sveta za prehrano smo se pogovarjali tudi o dobavi hrane. Lahko poveste kaj več o tem?

»Rekla bi, da je ena takšna »rdeča nit« našega doma tudi to, da ne varčujemo pri hrani. Vsa s Sklepom ministrstva določena denarna sredstva, ki jih včasih celo presežemo, so namenjena nakupu prehranskih surovin. Povem lahko, da je uradno za zajtrk dijaka za to namenjenih 0,7 €, za kosilo 1,8 € in za večerjo 1,3 €. Podvrženi smo javnemu razpisu, ki določa nizke cene, se pa to včasih pozna na kvaliteti. Težko je zavrniti hrano, ki bo še isti dan na jedilniku, saj to pomeni, da bi dijaki ostali lačni. Imamo pa na srečo več dobaviteljev, usmerjamo se k tistim z bolj kvalitetnimi izdelki.«

Letos smo začeli veliko bolj ozaveščati problem »metanja hrane v koš«. Ali kuhinja išče kakšne rešitve in ali zadnje čase opazate kakšno spremembo na tem področju?

»Ena izmed rešitev je na primer izdelovanje drobtin iz kruha, tako da kruha ne zavržemo oz. če ga, je to zelo redko. Res pa je, da zavržemo ostanke hrane, ki jih pustijo dijaki. To pa je stvar ozaveščanja s strani vzgojiteljev, medijev ... V tej smeri se že vidi napredek; predvsem v komunikaciji med dijaki in kuharji pri izdajnem pultu. Če tisti dan nisi razpoložen in vzameš nekega živila manj, omogočiš dijaku, ki je bolj lačen, večjo porcijo in posledično manj zavržene hrane.«

Ker ste ravno omenili športnike, bi rada naslednje vprašanje napeljala na dijake z dietami (brez glutena, laktoze, vegetarijance, vegane itd.). Kje črpate ideje za sestavljanje njihovih menijev, ali ste se morda s kom posvetovali?

»Tudi za to obstajata strokovna literatura in smernice. Po izobrazbi sem diplomirana inženirka živilske tehnologije in veliko znanja s področja

dietetike sem dobila že na fakulteti. Sicer pa ne vem, koliko so jedi vsečne. Pri pripravi diet načeloma izhajamo iz ostalih menijev. Torej iz osnovnega in vegetarijanskega menija poskušamo izpeljat nekaj, kar je primerno za določeno dieto, se pa tudi prilagajamo in za določene dijakke kuhamo čisto posebej. Osebe ozaveščam sproti. Želim komunikacijo med dijaki, ki so uporabniki dietne prehrane, in kuharji. Dijaki sami namreč večinoma zelo dobro vedo, kaj smejo jesti.«

Kaj menite o sodelovanju dijakov na sestankih za prehrano in ali se vam zdi, da smo dijaki dandanes prezahtevni?

»Sestanki so vsekakor dobra ideja, ne vem pa ali zajamejo predstavniki skupin splošen interes skupine. Zdi se mi, da včasih vsak promovira svoje želje. Sem pa že omenila heterogenost dijaške skupnosti, zato poskušamo ustreči tako dijakom, ki želijo zdravo hrano, in tistim z željami po hitri prehrani. Velika izbira menijev namreč to omogoča.«

S kakšnimi problemi se vsakodnevno srečujete v kuhinji? Pokvarjena oprema, napačno naročilo – kako se lotite tega problema?

»Problemi so na več nivojih. Dobavitelj lahko pripelje nekaj drugega, zmoti se lahko tudi v količini. Naročam preko telefona, zato se lahko zgodi, da pride do slabe komunikacije. Zgodilo se je že, da so namesto 270 kosov pripeljali 70 kosov. Še ne dolgo nazaj smo namesto burgerjev dobili panirane zrezke, kar je bil problem, saj so panirani zrezki bili že za kosilo. To je bila pač višja sila (smeh). Na srečo smo rešili problem. Včasih so zamrzovalne skrinje vredne zlata, da lahko rešimo kakšne pripetljaje, kot je bil ta. Zmeraj pa imamo nadomestne mehanizme, tako da noben ne ostane lačen. Tudi ko se pokvari kakšna naprava ali stroj, se najdemo tako, da en način priprave jedi nadomestimo z drugim. Sicer pa so naši serviserji zelo odzivni in kolikor se da hitro priskočijo na pomoč.«

Koliko se poslužujete nabave hrane pri lokalnih ponudnikih?

»Nekoliko se je poslužujemo. V Ljubljani in okolici je ponudnikov ostalo le še malo. Gorenjska je edina lokacija, ki je še dokaj blizu. Tu naročamo krompir. Dobavljali smo sadje iz Vipavskega območja, ki pa dijakom ni bilo všeč. Imeli smo primer, ko smo zavrgli veliko grozdja, ker dijakom ni odgovarjalo. Bilo pa je doma pridelano in neškropljeno. Problem lokalne dostave je tudi, da kmetje ne morejo zadovoljiti tako velikih količin. Nekaj časa še gre, ko pa rečejo, da nečesa nimajo več, nastane problem. Morda bi se morali združevati v večje zadrage. Zato

je večina sadja in zelenjave uvoženo, največ iz Italije in Španije.«

Če bi Vi bili dijakinja DDB-ja, kakšno hrano bi si želeli videti na jedilniku?

»Jaz bi bila s hrano zelo zadovoljna. Delavci lahko kupimo hrano za domov in se tega tudi poslužujem, ker je večinoma zelo kvalitetna.«

Če se za trenutek vrnemo k temu. Cenzure, na kaj najprej pomislite ob besedni zvezi »rdeča nit«?

»Rdeča nit je smernica, ki je določena v neki inštituciji oz. kjerkoli. Nekaj, kar ima skupno povezavo z več faktorji.«

Kaj je vaše vodilo, da dijakom pozornost usmerjate k zdravemu prehranjevanju?

»Menim, da je ta težava dobro rešena s tem, da imajo dijaki na voljo več menijev. Kosilo je zdravo, hitre prehrane ni, v vsaj enem meniju je tako. Pri zajtrku, lahko rečem, je na izbiro okoli deset jedi, med njimi tudi BIO kosmiči, kvalitetna med in maslo itd. Če štejem ima tudi večerja vsaj pet menijev. Osnovni, vegetarijanski, lahki meni (znotraj katerega je tudi mlečni) in suhi meni ter ostale diete. Tako lahko rečem, da je možnost izbire zdrave prehrane na voljo dijakom skozi vse tri obroke.«

Kdo je knjigovodkinja dijaškega doma Sabina Humar in kakšno delo opravlja?

Sodelujoči dijakini pri Cenzuri sva tokrat v roke vzeli predstavitev knjigovodkinje DDB-ja -Sabine Humar. Večina dijakov (tudi midve) je za poklic knjigovodkinje slišala prvič. Zmeraj se le sprehodimo po hodniku mimo njene pisarne, a vsekakor je ta poklic pomemben člen dijaškega doma. Pobljže sva želeli spoznati njeno delo, da bi ga lahko preko tega intervjuja približale tudi ostalim dijakom.

Pozdravljeni, najprej bi morda načela temo letošnje Cenzure, ki je rdeč nit. Vprašala pa bi rada tudi malo o vašem »odnosu« do Cenzure. Kako pogosto jo prebirate, ali ste že zasledili v njej kakšno rdečo nit?

»Hmm... (smeh). Zmeraj, ko Cenzura izide, jo rada prelistam, pogledam pa tudi kaj preberem. To pa je tudi to. Do zdaj še nisem bil pozorna na povezavo med članki, zato nisem zasledila rdeče niti.«

Česa se najprej lotite, kaj najbolj pritegne vašo pozornost, ko listate Cenzuro?

»Ponavadi preberem kakšne intervjuje, zelo rada pogledam tudi fotografije z raznih dogodkov, kakšne reportaže dijakov, to je tudi to.«

Ali menite, da so dijaki pri Cenzuri dovolj ustvarjalni, ali da se na kakšnem področju zadržujejo?

»Načeloma se mi seveda zdijo kreativni, vendar pa je še zmeraj kje prostor za več ustvarjalnosti. Za to nikoli ne zmanjka prostora.«

Na kaj pomislite ob besedni zvezi »rdeča nit«?

»Nek smisel, kako bi rekla ... Skupna točka.«

Namen intervjuja je tudi predstaviti delo knjigovodkinje. Ali lahko morda na kratko opišete kaj vsebuje vaš

delovnik, kakšna je vaša naloga v dijaškem domu?

»Moje delovno mesto je torej knjigovodja. Za DDB obračunavam mesečno oskrbnino dijakov ter vse, kar je s tem povezano; knjiženje plačil, pošiljanja opominov, spremljanje dolžnikov ... Skrbim tudi za blagajno, torej skrbim za vse, kar se v zvezi z njo dogaja; prevzem gotovine, polaganje gotovine, pisanje blagajniškega dnevnika. Pripravljam tudi različna poročila za potrebe našega računovodstva in poročila za zunanje institucije (MIZS). Moja naloga je tudi priprava poročila za MOL o pobrani turistični taksi.«

Kaj je »rdeča nit« vašega dela?

»Številke ... (smeh)«

Od naše vzgojiteljice sva izvedeli, da upravljate tudi domski arhiv. Ali moraš tudi pri urejanju arhiva imeti neko »rdečo nit«, kaj je ključno pri tem delu?

»V bistvu urejam že zelo star arhiv. Urediti ga je treba po letih, po nekem smislu - torej računovodske stvari skupaj, kadrovske stvari posebej. Te zadeve moramo zaradi starosti predati tudi Arhivu Slovenije. V njem seveda tudi določene stvari manjkajo.«

Ali vam je kje v življenju rdeča nit v breme? Ali menite, da bi se v morali življenju zmeraj držati nekih ključev?

»Ne, mislim, da bi se načeloma morali večkrat prepustiti toku, mnekkrat slediti. Bilo bi nam veliko lažje.«

Izvedeli sva tudi, da ste sindikalna zaupnica. Kaj so po vašem mnenju težave šolnikov in zaposlenih v vzgoji in izobraževanju?

»Glede na to, da sem s to funkcijo šele začela, ne vem kaj naj o tem povem. Pravzaprav se sindikalni zaupnik zavzema za pravice šolnikov ter obravnava aktualne težave, katere lahko

spremljamo tudi v medijih; višje plače, boljši delovni pogoji, delovni čas.«

Kaj pričakujete v novi izdaji Cenzure?

»Ja ne vem (smeh). Pustim se presenetiti. Upam samo, da bo še vnaprej zanimiva. Naj še dodam, da se mi zdi super zadeva, da so dijaki vključeni v to, da povedo kar mislijo. Samo tako naprej!«

Najlepša hvala Sabini Humar za intervju. Dijaki se moramo zavedati različnih členov kolektiva dijaškega doma in se zahvaljujemo vsem zaposlenim, ki so pripravljeni sodelovati z nami, tudi če jim kdaj za intervjuje odtrgamo kakšno minutko prostega časa.

POLJSKA IN ČEŠKA

PRVI DAN (vožnja in ČEŠKA - Brno, Olomouc)

Moje prvo daljše potovanje se je začelo 27. 4. 2018, ko smo se z avtobusom odpeljali izpred šole. Ker smo se vozili ponoči, sem mislila, da bom lahko v miru spala in naposled uživala v vožnji. Prvi dve uri sta bili neznosni, saj nikakor nisem uspela zatisniti oči, kaj šele da bi se udobno namestila in sprostila na sedežu. K sreči mi je le naposled uspelo zaspati. Na žalost pa veselje in sproščenost nista trajala dolgo, saj se je že okoli četrte ure zjutraj začel v zadnjem delu avtobusa »glasbeni maraton«, ki je posledično prebudil polovico drugih spečih ali vsaj mirnih ljudi.

Ko smo se končno ustavili in stopili z avtobusa, me je kot prvič »prevzel« strah v srcu (saj sem stopila v neko novo in tuje okolje), kot drugič me je vse bolelo in kot tretjič me je spreletel srh pred neznanimi ljudmi. Nahrbtnik sem si posledično zavihtela na sprednji del mojega telesa.

Najprej smo se v koloni po dva in dva odpravili proti prvi ogledni točki; muzeju »Hrobka Crypt«. Pred vstopom so nam vodiči na kratko obrazložili, kaj si bomo ogledali in kaj novega izvedeli, a nič me ni uspelo pripraviti na to, kar sem videla notri. Začeli smo z ogledom mumificiranega barona, ki je vladal okoli 15. stoletja. Bil je krut vladar, ki je svoje sužnje in njihove družine ubijal (razlogov se ravno ne spominjam), jim odstranjeval organe in si iz njih privoščil tudi za kakšno pojedino. Uvodni del ogleda še ni bil tako krut, a kasneje je s sprehodom skozi kripte postajal občutek utesnjenosti in slabosti čedalje hujši, saj so se v drugih sobanah in hodnikih vrstile krste, v katerih sem videla trupla ljudi in tudi družin z majhnimi otroki (ti so imeli od 7 do 12 let). Že to se sliši prehudo za normalno človeško dožemanje, a moja prelomna točka je bila ječa napolnjena s trupli sužnjev, ki so

bili vklenjeni v tla, saj so prekršili kakšna baronova pravila ali zakone. Tako so jih pustili zaprte in osamljene kjer so naposled umrli od lakote.

Po tem zadnjem ogledu sva se s prijateljico obrnili in skupaj zapustili muzej. Preostali prosti čas sva izkoristili za ogled bližnjega Rožnega trga in katedrale ter se okrepčale v okrepčevalnici KFC, kjer sem po obroku nameravala plačati kar s poljskimi zloti, namesto s češkimi kronami.

Po približno eni uri smo se vsi iz zbirnega mesta z avtobusom odpravili proti našemu naslednjemu postajališču - mestu Olomouc, kjer nas je čakalo prvo prenočišče. A pred sončnim zahodom se je pripetilo še veliko prigod, ki jih moram vsekakor omeniti. Po prihodu v mesto je sledil kratek ogled dveh katedral in kužnega znamenja. Po ogledih smo se lahko čas izkoristili po lastni presoji. Ponudili so nam eno uro prostega časa za nakup spominkov in ogled še kakšnih znamenitosti, ki na žalost niso uspеле priti seznam načrtovanih turističnih točk. Po ogledu baročne cerkvice, sem se skupaj z drugimi tremi prijateljicami napotila na »lov« za magneti. To je bil grozovit boj s časom in raztegnjenimi ulicami, ki niso ponujale niti ene stojnice ali knjižarne, kjer bi se nam nasmehnili sreča za najdbo enega samega magneta. Ko so mi že počasi »popuščali« živci in potrpljenje smo naletele na »jackpot«. Našle smo neko majhno knjižarno, v kateri sem pred prodajalko skoraj zajokala od sreče, ko sem v roki držala magnet v obliki Češke. Ko smo se zopet zbrali, smo se odpravili proti hotelu, ki se je nahajal pod tribuno. Lepa in udobna notranjost hotela me je prijetno presenetila, saj je bila v nasprotju z zunanostjo hotela. Končno je napočil čas za večerjo, ki nas je pričakala v bližnji restavraciji. Prijetne vonjave so mojo lakoto še bolj spodbudile

in čakanje je temu še malo pripomoglo. Po približno dvajsetih minutah smo na krožnikih dobili postrežen obilen obrok sestavljen iz zrezka, pečenega krompirja in raznih zelenjavnih prilog. Sledil je prosti čas, ki smo ga jaz, sošolka in sošolec izkoristili za raziskovanje mesta. Po približno tridesetih minutah hoje smo se zopet znašli pred kužnim znamenjem, ki smo ga videli pred nastanitvijo. Med popoldanskim ogledom sem tudi sama malo razgledala in našla »hišo strahov«, katero smo se odločili ogledati. S tem obiskom se je na mojem seznamu »najhujših stvari, ki sem jih doživela do sedaj« pojavila nova alineja, saj je bilo tako grozno, da sem ostala brez glasu do konca ekskurzije. Vendar to še ni bil konec našega zanimivega sprehoda, saj smo se na koncu še izgubili. Spreletel me je srh, ki je bil celo dvakrat večji od strahu, ki sem ga doživela nekaj minut prej. Spraševali smo ljudi, če poznajo v bližini kakšen hotel pod tribuno, a jih nismo razumeli, saj so imeli skoraj vsi šibko znanje angleščine. K sreči smo našli naš avtobus in voznika povprašali za pot. Na koncu se je vse lepo izteklo in sem srečna zaspala pod toplo odejo.

DRUGI DAN (vožnja do POLJSKE – KRAKOW, rudnik soli:

WIELICZKA)

Naslednji dan se je pričel z okusnim samopostrežnim zajtrkom s toplim čajem in kakavom. Po zajtrku smo pograbili vso svojo prtljago in se zopet ustalili na avtobusu za približno štiri ure vožnje do Poljske, kjer nas je čakala naslednja ogledna točka: Krakow. Že ob izstopu iz avtobusa me obilil čisto drugačen občutek kot na Češkem, in sicer bolj prijeten in svoboden. Sprehodili smo se skozi center mesta, kjer so bile ulice polne ljudi in konjev s kočijami, in pot nadaljevali do Marijine bazilike, ki jo krasi slaven oltar Wita Stwosza. Čeprav nam med ogledom niso pustili slikati, sem na žalost jaz dekletke, ki rado včasih prekrši kakšno pravilo (četudi so bile slike malo zabrisane). Sledil je prosti čas, ki sem ga izkoristila za nakup spominkov in seveda za kosilo. Prijetno presenečenje sem doživela še posebej pri hrani, saj sem za malo denarja dobila zelo obilno in okusno porcijo hrane, katero sem pojedla z veseljem in neizmernim užitkom.

Zopet smo se zbrali na zbirnem mestu in se odpravili iz mesta proti naslednjem postajališču; rudniku soli - Wieliczka. Pred to izkušnjo resnično nisem imela občutka, kako se bo vse odvijalo in izgledalo, saj sem prvič obiskala rudnik soli. Na začetku so nam razdelili sprejemnike nato pa smo se z vodičem napotili po

300 zavitih lesenih stopnicah pod površje in pri tem so mi skoraj »noge odpadle«. Ker sem bila med prvimi, sem imela to čast, da sem si spodaj spočila svoje ude. Rudnik je sestavljen iz nešteto rovov, ki so prekriti s kamnito soljo. Ob stenah se vijejo leseni stebri, zaradi katerih rudnik sploh stoji. Krasi ga nešteto soban in vsaka ima drug namen. Najbolj se mi je v spomin vtisnila podzemna cerkev, kjer je med ostalim v solno steno upodobljena »Poslednja večerja«. Ker smo skoraj cel dan preživeli v rudniku, nisem imela občutka za čas, zato je bilo čudno, ko smo prišli na plano, in je bila zunaj že čista tema. Na parkirišču nas je čakal avtobus, do katerega sem veselo priskakljala, ker sem na poti našla 50 zlotov, kar je približno 15 evrov. Nastanitev je sledila v hotelu »Lech«, v katerem sta se dva ravnokar poročila. Sobe so bile večinoma za dve osebi, nekatere pa za tri. Večer se je zaključil z igro »Vojne« in pod toplimi odejami.

TRETJI DAN IN ČETRТИ DAN (AUSCHWITZ, HOTEL SZARY, vožnja domov)

Zadnji dan se je začel melanholično, saj sem se že ob odprtju oči spomnila, kaj me ta dan čaka; naša zadnja točka: Auschwitz in Auschwitz-Birkenau.

Prvič v življenju namensko nisem imela obilnega zajtrka, saj sem se zavedala posledic, ki bi se lahko zgodile med obiskom muzeja koncentracijskega taborišča. In česar sem se bala se je tudi pripetilo. Začeli smo v glavnem taboru, ki so ga sestavljale hiše, v katerih so delavci delali, žičnata ograja, monotona dvorišča in travniki ter krematorij. Imeli smo vodiča, ki je govoril v hrvaščini, da ga je lahko več dijakov razumelo. Ogled se je začel z usodnimi in najslavnejšimi vrati »Arbeit Macht Frei«. Sledili so ogledi različnih hiš, v katerih so imeli povezano celotno zgodbo strašnih dogodkov, od prihoda Židov do njihovih usodne smrti. Stvari, ki sem jih tam videla, ne bom nikoli pozabila, a na žalost to ne bodo spomini z nalepko »lepi spomini«. Omenila bom samo eno stvar in sicer meni najbolj grozen, travmatičen ogled hiše, v kateri je deloval dr. Mengele (»Angel Groze«), v kateri je izvajal amputacije in odstranjevanje spolovil žensk ter se »igral« s krvjo otrok in drugih delavcev. Notri je bil opisan celoten potek njegovega vsakodnevne dela, ki je veliko nedolžnih ljudi gnalo v smrt. Že tako sem bila pretresena in objokana, a na koncu sem videla sliko, na kateri sta bili dve različni strani. Na levi strani je ponosno stala lepo rejena ženska, ki je srečno preživljala dan na plaži (s svojim možem in otrokom), a na desni strani je bila ista ženska hudo podhranjena, ni mogla samostojno stati,

oblečena v razcapane cunje s krvavimi madeži. Ogled tega groznega, a na žalost resničnega kraja, smo zaključili v uničevalnem delu taborišča Birkenau, kjer se vijejo »slavne« tirnice do vhodnega stražnega stolpa. Ta ogled je bil samostojen, zanj smo imeli dve uri časa. To ogromno posestvo sestavljajo podrtije in bivanjske hiše takratne delovne sile. Nekaj hiš je bilo odprtih za ogled, nekaj pa ne, saj so bile vse zgrajene in opremljene na enak način. V hiši, ki je bila namenjena ogledom, so bili leseni in betonski pogradi, brez stranišč, odej in česar koli drugega, kar vsak človek potrebuje za vsakdanje življenje. Celoten kompleks je obdajala žičnata ograja z nadzornimi stolpi. Po tej travmatični dogodivščini (vsaj zame) smo se odpravili v zadnje prenočišče; hotel »Szary«, ki je bil en izmed najlepših hotelov v mojem življenju. Večer smo prijetno preživeli ob igranju

družabnih iger in pitju brezalkoholnih pijač. Ta nočitev je bila naša zadnja. Zjutraj smo pozajtrkovali in se napotili proti Sloveniji. Prispeli smo v poznih večernih urah in se odpravili domov. Zame je bila celotna izkušnja nekaj nepozabnega in navdihujočega, saj želim v svojem življenju še veliko potovati in obiskovati različne znamenitosti.

GAMBIJA

Dijakinja SVŠGUGL-a Teja Šmuc je avgusta aktivno sodelovala kot prostovoljka v Gambiji. Njihov način življenja je marsikomu tuj in nerazumljen. Teja je v Afriko odšla z namenom, da pomaga. Vrnila se je z nepričakovanimi vtisi in drugačnim pogledom na odnos do njihove kulture in življenja.

Nit življenja

»Pri njih je nit življenja, da živijo iz dneva v dan, nasprotno pa pri nas, da si zadaš cilje, ki jih hočeš uresničiti v nekem časovnem obdobju in hočeš napredovati. Na življenje ne gledajo kot neko karierno priložnost, da bi napredovali na intelektualni stopnji v življenju, živijo samo za to, da preživijo. Pri njih je očitno opaziti skrb za preživetje. V našem svetu je to skrb glede časovnih stisk in obremenitev modernega sveta, vsakodnevni stres, hitro življenje... V nasprotju pa je v Gambiji življenje petdesetkrat počasneje kot pri nas (npr. če dežuje se zaustavi vse, tudi šolskih obveznosti ni). Njihova glavna skrb je ali bodo imeli hrano za ta dan ali ne. Njihova prva stvar je torej hrana za preživetje, druga stvar, ki jih zelo opredeljuje, je skrb drug za drugega. Njihova mentaliteta temelji na tem, da če ima družina za tisti dan zadosti hrane, in opazijo, da kdo drug nima, poskrbijo, da prehranijo lačnega. Vedno skuhamo eno porcijo več hrane v družini in vedno povabijo nekoga z ulice, da pride jest, ker je v pomanjkanju. Čeprav spada Gambia med najrevnejše države sveta, ljudje pogosto ne umirajo od lakote in razlog za to je prav ta »navada«.

Iz dneva v dan

»Njihovo življenje je večji del orientirano nase in na preživetje, saj naredijo vse, da dobijo hrano. Pri nas ni vsakodnevne skrbi za golo preživetje, misli niso obremenjene z borbo za preživetje,

ampak s samouresničevanjem, saj je zahodni svet fokusiran na razvoj in napredek. Najsrečnejši so, če so preskrbljeni in zdravi ta dan, za naprej pa ne razmišljajo. Živijo iz dneva v dan. So srečni, saj cenijo vsak nov dan, živijo za ta dan, čeprav ne vedo kaj obljublja jutri. Njihov cilj vsakdana je tudi denar, ki zadostuje za nakup hrane. Pri njih je torej rdeča nit »vsak dan je nov začetek« in vsak dan težiš k temu, da se nit ne strga, da preživiš, in naslednji dan začneš spet enako. Nasprotno pa naš svet teži k samouresničevanju sebe tako da napredujemo. Smo bolj obremenjeni, smo pod lastnim pritiskom, saj se hočemo dokazati samemu sebi in tudi drugim ter hočemo dosegati nek standard. Pri njih je ta cilj hrana, ki ga uresničijo in so za ta dan srečni.«

Otroci

»Otroci v Gambiji so živi, željni so pozornosti. Za njihove starše je zelo obremenjujoča skrb zagotovitev vsakodnevne hrane svojim otrokom. Staršem se vse zdi tretjerazredna stvar, saj so obremenjeni s preživetjem, zato ni prisotnih veliko objemov ali igre z otroki, saj so odrasli osredotočeni na preživetje. Tudi z vzgojo otrok se ne ukvarjajo. Otroci se vzgajajo sami med sabo. So pa do petega leta v tesnem stiku z materjo, saj so privezani na njen hrbet in cel dan preživi z njo in tako čutijo tudi njeno bližino in čustva.«

Religija igra veliko vlogo

»Moški so tisti, ki naj bi bili zaslužni za vse, ženske pa naj bi si poiskale moškega, ki jih bo preživljal. Tudi če bi se sama hotela preživljati ji bi bilo zelo težko, saj njihova družba tega ne odobrava. Ženske so za to, da otroke vzgajajo, moški pa svojim otrokom ne namenijo večje pozornosti, z njimi se ne pogovarjajo, igrajo ipd. Izrecno samo fante nekako pripravljajo, da bodo znali potem v svetu živeti in igrati to moško vlogo. Živijo

za vero, petkrat na dan tudi molijo in njihovo življenje je tudi zasnovano okoli nje. Dopuščajo tudi poročanje med sabo, vendar je to zelo redko. Otroci naj bi imeli prosto izbiro glede vere, vendar se po navadi »odločijo« za očetovo vero. Moški imajo lahko tudi več žen. Vera jih omejuje (posebej ženske) v razvoju, imajo zadržke do različnih stališč in zato ne rastejo naprej.«

Problemi, ki trgajo nit

»Tekoče vode ni. Pri nas imamo zagotovljene osnovne dobrine in je lažje napredovati, uresničevati svoje cilje. Dve uri na dan jim vzame, da gredo po vodo, da najdejo trgovino, kjer lahko ugodno kupijo riž, za to vse skupaj pa še prej rabijo čez dan zagotoviti denar, da lahko sploh pride do tega. Dan si morajo načrtovati za vse opravke, katere mi opravimo spotoma. Mi načrtujemo prihodnost, oni le vsak dan posebej. Cene so enake kot pri nas, vendar je njihova dnevna plača 3 evre, zato si je vse težje privoščiti. Ne morejo si privoščiti elektrike, da bi lahko gradili, ustvarjali. Niti ne razmišljajo, da bi bilo to potrebno, za njih je najbolj pomembna voda in hrana. Živijo po načelu: »Preživimo dan, da bomo lahko naprej častili boga. Imejmo čim več otrok, da bomo lahko potem skupaj živeli, čeprav v bedi, vendar nas bo več in bo od teh osmih lahko eden hitreje prišel do hrane za vse, kot če sta samo dva.« Imajo veliko otrok, da pokažejo, da spoštujejo svoje starše. Zaradi tega je težko izkoreniniti lakoto, saj imajo tudi revni pari veliko otrok. Zunanji opazovalec lahko pogosto sklepa, da so neobremenjeni in srečni s tem kar imajo, vendar je življenje brez osnovnih življenjskih potrebščin izredno težko.«

Lastno dognanje

»Šla sem, da bi pomagala. Tja sem se odpravila s pričakovanji, z željo da bi pomagala, da se tudi oni sami »uresničijo«, da se bodo nekaj novega

naučili, da jim pokažemo nekaj novega, da jih bomo izobrazili v neki smeri. Potem prideš v njihovo šolo in ugotoviš, da oni ne potrebujejo izobraževanja na to temo ali pa izobraževanja, kot ga poznamo mi. Oni potrebujejo izobrazbo, ki jim bo omogočila lažje življenje. Pri njih se ljudje učijo, kako priti do položaja, da bi bili zmožni preživljati svojo družino, da bi imeli zagotovljeno hrano in vodo. Pri nas se ne izobražujemo le za to, nam se gre tudi za višji standard življenja, cilje ega.«

»Vsak posebej doživlja Afriko, njih osrečuje da znajo deliti, torej, če imajo preveč - delijo. So malo bolj srečni, saj vedo, da bo vedno nekdo poskrbel za njih. Pri nas si vržen v sistem in se moraš znajti. Vendar ne morem trditi, da je živeti tam lažje. Pri njih je le nekakšno stanje, da mislijo srečno, čeprav so v nesrečnem položaju, pri nas pa smo zlahka srečni, vendar so mnogi navajeni, da jim nikoli ni dovolj in nekako živijo v nesreči. To je neko spoznanje, ki sem ga doživela tam.«

Tretja oseba pa zaključi z mislijo: »Nikoli se nisem moral sprijazniti s tem, da me ljubljena oseba ne ljubi. Stežka sem dojel, da ljubezni ni možno izsiliti in je treba le to, da se ne trudimo tako močno ljubiti, vendar je pomembno tudi to, da si pustimo biti ljubljene. Vse, kar ljubiš, bo odšlo in se nato vrnilo, da bi te ljubilo drugače.«

Ali bi po tem, ko ste prebrali zgodbe, menili, da so mi to povedal trije različni ljudje, ki se ne poznajo med sabo in na prvi pogled ne bi našli skupnih točk? Ko preberem vse še enkrat, se mi zdi, da sem brala zgodbo iste osebe. Trdim, da je vsak posameznik drugačen in ubere svojo pot, vendar nas družijo skupna točka - vsi smo ljudje, katerih bistvo življenja je, da dosegamo cilje samega sebe, kljub absurdnosti tega stavka. Nobeden od nas noče živeti z obžalovanji, vsakdo od nas želi biti ljubljen. Rdeča nit vsakega je biti le človek, ki spoznava življenje, ki ga uči, kako ga ne le živeti, temveč izkoristiti, vendar pa mora vsak to najti popolnoma sam.

BOŽIČKA VSEM

BOŽIČKA VSEM

FOTO DDB

DUET ZA TRI

Sem Neja, dijakinja umetniške gimnazije smer – sodobni ples tretjega letnika. Zelo me zanima koreografiranje in lastno ustvarjanje, zato se večkrat lotim različnih projektov. Našo šolo je kontaktirala režiserka oddaje »Čist zares«, ki se kot mladinska oddaja predvaja na prvem programu RTV Slovenija. Rdeča nit omenjene oddaje je kreativnost mladih. V vsaki epizodi se predstavi posameznik ali manjša skupina, ki se ukvarja s čim zanimivejšo dejavnostjo. Teme so zelo različne, od izdelovanja, kreiranja, kuhanja do umetniškega ustvarjanja. Naša naloga naj bi bila ustvariti plesno predstavo, v zelo kratkem časovnem obdobju. Ker smo se z drugima dvema sošolkama – Mašo in Nežo že prej dogovarjale o sodelovanju pri koreografiranju predstave, smo bile nad to priložnostjo zelo navdušene. Vzele smo jo kot nekakšno vajo, da vidimo če smo res sposobne same izvesti celotni projekt, obenem pa kako delujemo skupaj v ekipi kot tri koreografinje. Za začetek smo morale napisati koncept predstave. Z njim smo določile temo predstave in naše raziskave. Rdeča nit naj bi bilo raziskovanje odnosov znotraj skupine treh oseb – tria. Dejstvo je, da trije zelo težko funkcionirajo kot skupina. Vedno eden izvisi, se manj poveže z drugima dvema. Znotraj »tria« se vedno ustvari »duet«, ostane pa »solist«. Na podlagi tega razmišljanja, smo predstavo naslovile »Duet za tri«.

Ko smo sestavile koncept, smo čakale na odziv iz RTV-ja. Dobile smo ga v tednu pred jesenskimi počitnicami in se srečale z režiserko. Povedala nam je, da bomo oddajo snemali že med vikendom po počitnicah in v hipu nas je zgrabila panika. Nismo si predstavljale, kako narediti celo predstavo le v enem tednu. Razložila nam je, da je to čisto smiselno za namen oddaje, pri kateri je bistveno, da se vse ponavadi naredi v samo dveh dneh. Takoj smo časovno določile treninge in urnik za snemanje v soboto in nedeljo, ter rezervirale dvorane.

Delo se je začelo že v nedeljo, ko smo se prvič resno dobile in začele sestavljati material. Pogovarjale smo se o naših idejah in ugotovile, da jih je preveč. V treh urah treninga smo določile točen začetek in že naredile nekaj minut predstave. Po tem prvem srečanju nas je skrb,

da bo časa premalo nekoliko popustila, saj smo bile zelo produktivne. V naslednjih petih dneh smo imele takšne vaje vsak dan takoj po pouku. Sestavljanje nam je precej gladko teklo, bilo je sicer tudi nekaj resnih preprirov ki so se večinoma navezovali na to kaj bi katera rada vključila in kaj ne bi. Glede na to, da imamo vse tri močna mnenja in precej raznolike želje, smo presegle svoja pričakovanja pri temu, kako se nam je na koncu uspelovala usklajevati. Celoten proces je bil tudi zelo zabaven. Bilo je veliko posameznih delov (solo, duet, trio), ki jih je bilo zelo lahko povezovati med seboj. Seveda smo cel čas mislile tudi na vsebinski del, da se nismo preveč oddaljile od našega že vnaprej določenega koncepta. Pri vseh vključenih delih in gibih smo razmišljale o tem, zakaj se nam ti zdijo vsebinsko ustrezni. Zelo nam je bilo pomembno, da se ustvari napet dramaturški lok, čeprav traja predstava le 15min. Imele smo problem, da je bilo vso dogajanje preveč hitro in strnjeno, s tem pa je bilo zelo težko gledljivo. Ko smo na koncu dneva želele odplesati vse, kar smo do takrat naredile, pa se nam je izvedba zdela zelo slaba, bile smo tudi precej ne usklajene. Čas se je iztekal, jaz pa sem sredi tedna še zbolela. Žal nisem imela druge izbire, kot da vseeno grem na vaje, čeprav je to situacijo poslabšalo. Ravno do petka nam je uspelo dokončati 15min koreografije. Časovno se nam je odlično izšlo, zato smo bile lahko mirne in zadovoljne, ter pripravljene na snemanje. Kljub temu se ga jaz osebno nisem preveč veselila. Misel na to, da nas bo cel dan nekdo snemal ni bila prav prijetna, bolj pomemben mi je bil končni izdelek našega dela, ki smo ga nameravale predstaviti v nedeljo zvečer.

V soboto ob 10.00 smo se zbrali v plesnem in gledališkem centru naše šole. Ekipa z vso potrebno tehniko se je počasi zbirala, me pa smo spoznale voditelja Ano in Roka ter scenarista. Za uvod smo posneli predstavitevno sceno, kjer smo se na hodniku pogovarjali kdo pravzaprav smo, kaj delamo in kakšen je naš cilj. Pred snemanjem smo bile popolnoma sproščene, ampak čim se je pogovor začel, smo vse tri dobile tremo. Težko se nam je bilo uskladiti katera začne govoriti po zastavljenem vprašanju, zato je bilo kar

nekaj neprijetne tišine in govorjenja ena čez drugo. Sledilo je snemanje našega ogrevanja, učenje osnovnih plesnih gibov Ane in Roka, pogovor o našem konceptu in nenazadnje tudi preplesavanje koreografije. Govoriti o konceptu je bilo zelo težko, ker so nas spraševali npr. s kakšnimi gibi pokažemo osamljenost. To je zelo težko vprašanje, saj ne koreografiramo po tako direktnem principu. Vse skupaj je težko razložljivo, saj se koncept izraža v stiliziranju večih skupkih gibov, načina kako gib uporabljamo in z dramaturškim lokom. Kljub temu smo izpeljale vse intervjuje, saj se je ekipa zelo potrudila razumeti in olajšati razlage o umetniškem ustvarjanju, ki ga je včasih težko razložiti »na prvo žogo«. Po pavzi za kosilo smo posneli še sceno, v kateri smo se pogovarjale o naših kostumih. Tovrstne debate smo imele že prej, ker se nikakor nismo mogle zmeniti. Mislile smo, da bo to končno ena super scena, ko so nas začeli snemat pa smo našle sporazum po manj kot dveh minutah, kar nam prej ni uspelo en teden. Iz vseh stvari, ki smo jih prinesle s sabo smo izbrale vsaka malo drugačne rjave hlače, ki smo jih imele na voljo in bele majice.

Sledila je poskusna vaja v kostumih.

V soboto smo res veliko zvadile in popravile določene dele. Ko smo zvečer zaključevale in se odpravljale domov, smo ugotovile da smo z delom zelo zadovoljne. Malo manj smo bile sicer zadovoljne z našim govorjenjem na kameri, ampak vse tri smo bile v isti situaciji in računamo na to, da bo po montaži vse skupaj vredno izpadlo.

V nedeljo zjutraj smo sproščeno in malce leno začele z vajami. Dokončno smo se dogovorile za glasbo, s katero je bilo kar nekaj problemov zaradi avtorskih pravic. Ko smo vse načrtovale, smo se celo mislile povezati s kakšnim ustvarjalcem glasbe. To misel smo upostile, ko smo začele razmišljati, da bi glasbo naredile kar same. Pomislile smo tudi na glasbo iz naših preteklih plesnih produkcij, ki jih vedno ustvari naš korepetitor in profesor glasbe. Osebnost nam je dovolil, da lahko uporabimo njegovo glasbo, kar nam je zelo olajšalo delo. Vadile smo na posamezne pesmi, ugotovljale katere so nam všeč, ampak določile smo jih šele v nedeljo zjutraj. **Odločile smo se tudi za krajšo pesem, ki sem jo naredila sama na zelo amaterski način s telefonsko aplikacijo in vse skupaj povezale.** Ugotovile smo, da se glasba odlično ujema z našo kompozicijo ne samo časovno, ampak

tudi s plesom. Cel dan smo vadile z glasbo in s kostumi, po kosilu pa je ponovno prišla ekipa in snemala naše zadnje vaje. Zelo smo se zabavale, saj smo vedele, da je predstava postavljena in zvadena. Bile smo že čisto pripravljene. Uro in pol pred nastopom je prišel naš šolski tehnik, ki nam je vrtel glasbo in delal luči. Sli smo čez celo predstavo in se usklajevali. Sledila je generalka, ki smo jo super izpeljale. **Straha pred predstavo je bilo malo, ampak je bil vseeno prisoten nek adrenalin, ko se zavedaš da vseeno lahko gre kaj narobe.** Trema imamo bolj redko, mogoče pa je takrat pomagalo tudi dejstvo, da je bilo občinstvo bolj skromno. Vse smo povabile svoje starše, naš razred in ostale poznane, ki bi jih predstava utegnila zanimati. Žal je bila nedelja ob 20.00 malo neprimeren čas, ampak smo bile vseeno presenečene nad številom sedemnajstih gledalcev, saj smo zaradi pomankanja časa vseeno same posvetile premalo časa k »reklami« in povabilom. Vsekakor smo imele v mislih, da bo predstava imela ponovitev v bližnji prihodnosti in v primernejšem času. **Gledalci so začeli prihajati, me pa smo bile vedno bolj živčne.**

Predstava je šla po načrtih, vse tri smo zelo uživale kar se je čutilo v naši povezanosti in energiji. Izpeljale smo jo čisto resno, čeprav smo na vajah imele pogoste probleme z napadi smeha in prekinitvami zaradi pomankanja koncentracije. **Takoj ko smo stopile na oder in vedele da gre za res, smo padle v tisto posebno stanje, ko ne razmišljaš preveč kaj se dogaja ali kaj te v tistem trenutku moti, tvoje telo samo ve kaj mora narediti in izžarevaš odrsko prezenco.** Nagrajene smo bile z aplavzom, ko smo prišle iz odra pa smo bile vse omamljene od celotne izkušnje. V garderobi so nas pričakali s kamerami, kar je sicer malo pokvarilo vzdušje in intimnost trenutka. Ponavadi je bil zraven vsaj eden od voditeljev ali scenarist, ki se je z nami pogovarjal, ampak takrat smo bile govoreče samo me tri, ki pa tudi nismo imele veliko besed. **Vedele smo le, da smo super opravile.** Medtem so v dvorani še malo zadržali gledalce in jim postavili nekaj vprašanj o predstavi in njihovem doživljanju. Ko so prišli ven, pa smo še same želele mnenja. Odziv gledalcev je bil zelo pozitiven, me pa smo še naredile zadnji intervju o občutkih po predstavi. Snemanje in večer smo zaključile polne zagona za naprej in tudi olajšanja po tem zelo napornem tednu.

PRAVA

Ste radi lepo, modno in povrh še relativno poceni oblečeni? Večina bi vas verjetno reklo »seveda«. Kaj pa, če vam postrežem z nekaj podatki in mi potem, po premisleku, ponovno odgovorite na isto vprašanje.

Modna industrija pretežno izkorišča poceni delovno silo, med njimi je velik delež otrok, z visokimi normami (na primer: 150 kosov spodnjega perila na uro), nehumanimi delovnimi okoliščinami, pritiski ... Delovni čas je izjemno dolg, šivalni stroji so na tleh, za napake so tepeni, odhodi na stranišča so nadzorovani, vode v glavnem ni, vprašanje je, kaj je z njihovo malico in še bi lahko naštevali.

Obdelava popularnega džinsa je eden najbolj škodljivih postopkov, še posebno z modnimi inovacijami in obdelavami, saj posebna pršila za doseg želenih barv predstavljajo visoko obremenitev za pljuča delavcev.

To počne tudi družba, ki močno promovira recikliranje, verjetno vsem nam ljuba H&M. V Greenpeaceu sprašujejo, ali je še mogoče zaupati podjetju, ki objavlja dolga poročila o trajnostnosti in v njem pozabi omeniti, da sežiga tone oblačil.

Hitra moda je ena izmed glavnih krivcev za onesnaževanje okolja (samo v ZDA na leto zavržejo 12,7 tone oblačil). Industrija hitre mode na leto uporabi 70 milijonov ton vode za svoje obratovanje in milijone ton umetnih gnojil, insekticidov in pesticidov. Za zdrave ljudi, živali in zemlje najbolj škodljivi insekticidi se po ugotovitvah Svetovne zdravstvene organizacije uporabljajo že pri gojenju bombaža. Zato so mu nadeli vzdevek »najbolj umazani pridelek«.

Nedavno nazaj je prišlo v javnost, da je sežiganje oblačil, ki jih ni mogoče prodati, povsod po svetu običajna praksa. Proizvajalci modnih oblačil višjega cenovnega razreda se takšne prakse pogosto poslužujejo, z namenom zaščite ugleda blagovne znamke. Ena najprestižnejših in poznanih britanskih modnih hiš Burberry je uničila neprodane kolekcije oblačil, modnih dodatkov in parfumov v skupni vrednosti 28,6 milijonov funtov, kar je sprožilo plaz kritik. Da bi izdelke prodajali po znižanih cenah, seveda ne pride v poštev, saj bi tako omadeževali ugled svoje znamke in ogrozili prodajo v prihodnosti.

CENA

K trajnim spremembam v modni politiki bi nedvomno lahko pripomogle tudi prve dame vodilnih moč. Ampak dokler imajo opravka le s tem, a so z obleko zadele optimalno kombinacijo na svojem telesu v skladu s svojo vlogo, z njimi ne moremo računati. Vzemimo primer obiska Melanie Trump po Afriki, ker jo zaradi slovenskih korenin verjetno bolj spremljamo. »Garderoba 48-letne nekdanje manekenke in sedanje prve dame ZDA Melanie Trump, ki jo nekateri kujejo v novo modno ikono, nedvomno ima neko rdečo nit, vezano na safari in divjino – v Keniji je nosila jahalne škornje, iz Kenije je proti Egiptu poletela v obleki lovsko zelene barve s potiskom zeber in nosorogov. V Gani se je po utrdbi, kjer so preprodajali sužnje, sprehodila v Zarinih mokasinih z vzorcem kačje kože, iz Washingtona pa je proti Gani poletela v salonarjih Manola Blahnika z leopardjim vzorcem.« (vir: RTV portal) Tudi kritike medijev so letele predvsem na njeno stereotipno in kolonialno gledanje na to celino, ki ga je sporočala s svojo opravo. V nasprotju z njo, pa naj bi vojvodinja Susseške Meghan Markle, prav tako vzhajajoča nova modna ikona, na obiskih po tujini tamkajšnjim oblikovalcem izkazovala spoštovanje s tem, da izbira njihova oblačila.

Med znanimi modnimi kreatorji se za trajnostno delovanje zavzema Stella McCartney, ki je na zadnjem podnebnem srečanju Združenih narodov s posebno listino nagovorila vso modno industrijo. Zaveda pa se, da mora na svojo stran pritegniti najbolj uveljavljene modne znamke, saj okrog 35 znanih modnih znamk obvladuje 60 odstotkov vse modne industrije.

In za konec, preden mi dokončno odgovorite na začetno vprašanje, si lahko ogledate dokumentarni film »Prava cena« (The True Cost), ki »pripoveduje zgodbo o oblačilih, ki jih nosimo, o ljudeh, ki jih izdelujejo, in učinku, ki ga ima tekstilna industrija na ta planet«.

Skratka, če želite izraziti svojo bolj ekološko in individualno naravnost (da imate svoj stil oblačenja, ki trenutno ni »in« - po zadnjih modnih zapovedih) lahko kombinirate med oblačili najdenimi v second handih (nekaj jih je tudi v Ljubljani), pregledate v omare svoje mame, si kakšen kos oblačila same predelate, poiščete kakšne etno stojnice in znamke slovenskih proizvajalcev (če jih je še kaj ostalo), si izmenjate obleke s cimrami, prijateljicami, pogledate »retro ali vintage oblačila« na Bolhi ali eBay-u in kombinirate s kakšnim (vam ljubim) modnim kosom, ki se ga da po ugodnih cenah dobiti na razprodajah med modnimi znamkami, ki imajo proizvodnjo v lastni državi – glejte etikete na oblačilih! Če pa želite biti pod vplivom trenutnih modnih trendov, pa lahko zaidete v trgovine, kjer prodajajo priznane blagovne znamke pod drugimi imeni in se nam najbližje nahajajo na meji Slovenije z Italijo.

In kakšne so sploh alternative priljubljenim znamkam H&M, Zara, Calvin Klein, Mango, Benetton, Gap ...? In to v času, ko blagovne znamke oz. kombinacija le-teh veliko povedo o človeku in so posebej pri mladih zaželene (kako se zabava, kakšno glasbo posluša, kako se prehranjuje ... in posredno kakšne so njegove vrednote, materialni status). Po drugi strani pa nam dajejo tudi moč manipulacije, da se preko njih redefiniramo in na nov način predstavimo v družbi. Ker je najstništvo obdobje eksperimentiranja, priporočam, da ga je več na področju oblačenja in manj na rizičnih področjih (alkohol, mamila), čeprav se mi zdi, da je ravno obratno. V preteklosti se je mlade prej »popredalčkal« po njihovem videzu, imidžu, po tem kako se oblačijo. Njihovi življenjski slogi so bili bolj opazni, reprezentativni, očitni in sporočilni kot pa njihovo mnenje ... Danes pa lahko »metalce« in »raperje« najdeš tudi med prestižnimi modnimi znamkami.

ZLOM RDEČE NITI

Se vam je že kdaj zgodilo, da ste imeli svoje cilje in sanje in ste bili za njih pripravljeni narediti vse? Ste hoteli postati profesionalni športniki ampak ste se potem poškodovali in niste mogli trenirati več? Ali pa ste ciljali na visoko in zahtevno šolo in se pripravljali več mesecev za sprejemni izpit in ga potem niste naredili in niste vedeli kam naprej? Ali pa, da je bilo vaše življenje v najlepšem redu in je nenadoma nekdo umrl ali se hudo poškodoval? Verjemite, niste sami. Dogaja se vsem okoli vas. Nekateri ne pokažejo, saj ne želijo pomilovanja. Nekaterim se pa to vidi na obrazu, takoj ko jih vidiš. Dogaja se tudi bogatim, lepim in znanim. V trenutku se nam življenje lahko obrne na glavo. Bode Miller, Michael Bublé, Michael Schumacher, Mateja Svet, Bill Cosby, Yoko Ono, Michael Jordan, starši vseh mrtvih otrok, ki so bili del šolskih streljanj, svojci umrlih v terorističnih napadov. To je samo nekaj naštetih, ki se jim je življenje podrla. Domnevam, da veste kaj se je zgodilo pri Millerju in Schumacherju. Bode Miller je smučar, kateremu je umrla hčerka Emeline. Utopila se je v bazenu pri sosedih. Starša sta delila srce parajočo sliko na Instagramu, da svet opozorita, kako hitro se lahko nekdo utopi. Michael Schumacher je dirkač Formule 1. Pri njemu, pa je zgodba malce drugačna. Na smučanju se je leta 2013 hudo poškodoval: Pri padcu je z glavo udaril ob skalo in utrpel možganske poškodbe. Vsi so imeli svoje življenje 'začrtano', tako rekoč. Nobeden ni vstal iz postelje zjutraj in rekel, 'Ah, danes se be nekaj slabega zgodilo. Ne bom šel ven.' Bivša dijakinja v dijaškem domu ima tudi pretresljivo zgodbo.

KAR TE NE UBIJE, TE OKREPI...

Sedaj sem 30-letno dekle, ampak moje življenje so zaznamovali dogodki, ki so se dogajali od mojega četrtega leta naprej. Takrat sem bila prvič posiljena. Posilstva so se nadaljevala do dvanajstega leta, pri trinajstih letih so me namreč sprejeli v rejniško družino. Pri mami sem živela skupaj z bratom. Oče se je odselil ter postal »klošar«, ko sem imela sedem let. Mama je bila invalidsko upokojena in tudi psihično šibka, manjkal ji je predvsem racionalni pogled na svet. Naju z bratom je hotela enkrat tudi ubiti, a se je potem drugi dan opravičevala. Ni veliko kuhala, na prvo mesto je postavljala druge interese. Včasih je odšla za par dni od doma, tako da sva z bratom ostala sama ... Pogosto je menjala partnerje in takrat se je marsikaj dogajalo ... Partnerje je menjala tudi takrat, ko je bil oče še doma. Popolnoma razumem očeta, da

ni mogel živeti v takšnem okolju. Najprej je zabredel v alkoholizem ter naposled končal kot brezdomec. Z bratcem sva se naskrivaj dobivala z očetom, včasih nama je z privarčevanim denarjem kupil tudi vrečko bombonov. K njemu sva s kolesom hodila na skrivaj, saj mama ni hotela, da bi z njim ohranjala stike.

Socialna služba se je zaradi bratca začela poglobljati v družinske zadeve, saj ni hodil v šolo, imel je neprimerno družbo, povzročal je težave ... Jaz sem bila pridna punčka, obiskovala sem tudi podaljšano bivanje, saj nisem hotela biti doma. Nihče ni vedel za mojo stisko. Hodila sem le k logopedinji. Vsak otrok se kdaj zagovori, zaupa, najraje tretji osebi ... Tako sem se tudi jaz ... Rekla sem ji, da morajo mamini fantje pri meni ležati Logopedinja je podala anonimno prijavo na socialno službo. Mami o tem ni vedela ničesar. Na začetku pubertete sem se tudi oblačila bolj »fantovsko«, nisem se počutila dobro v oblačilih, ki so jih nosile vrstnice, saj so želele pokazati svoje spremenjeno telo. Sedaj je seveda drugače. Sem mlada ženska in včasih se lahko tudi bolj ženstveno oblečem ter se pri tem dobro počutim.

V rejniško družino sva odšla skupaj z bratcem. Socialna služba je hotela vzeti samo njega, ampak sem rekla, da nočem biti brez njega. Mama je še tisti dan nekaj podpisala in se naju zakonsko odrekla. Do matere nimava zakonskih obveznosti, le moralno ... Pozneje sem izvedela, da je oče velikokrat hodil na socialno službo in jokal ter poizvedoval kje sva, kako nama gre šola ... Pozneje, ko sem bila polnoletna, sem imela vpogled v veliko tovrstnih zapisnikov ... Bila sem zelo tiha, boječa, bala sem se iti sama v trgovino, težko sem vzpostavljala stik z uradno osebo. Ko sva šle z rejnico v trgovino, sem se je vedno tesno držala. Včasih je rekla: »Tukaj poglej ali je kaj zate ...«. A bila sem takoj pri njej nazaj. Moj brat je bil bolj živ, navihan, samosvoji ... Nič čudnega, saj je bil večinoma zunaj, ni bil veliko doma. Brata so hoteli spraviti do psihiatra, saj je potreboval malo pomoči, zaradi svoje živčnost, hiperaktivnost. Rejnica jim je rekla, da on ne rabi psihiatra, ampak da ga dekle (jaz) bolj potrebuje. Prav je imela ... Tudi pri psihiatru sem bila tiha, molčeča. Najprej so mi predpisali močne antidepressive, čez približno pol leta sem se počasi začela odpirati. Ker nisem mogla naenkrat vsega povedati, sem najprej vse zapisovala, potem je šlo lažje. Ob moji pripovedi so vsi obnemeli ... V rejniški družini sva se z bratcem že na ogledu počutila domače, sprejeto. Družino sva si ogledala spomladi. Poleti sva bila pri njih že stalno nastanjena, prej sva jih obiskovala samo za vikende.

Rejnica je imela že svoje štiri otroke in še tri v rejništvu. Ni delala nobenih razlik med svojimi in »našimi« ... Tako nam je rekla. Besede »rejenci« ni marala,

saj smo bili vsi njeni. Nekateri samo za vikende, nekateri stalno. Vsi so bili fantje, samo ena punca je bila med njimi. In ta punca me je popolnoma vzela »pod okrilje«, ukazovala mi je, saj je videla, da sem naivna, boječa ... Rejnica mi govorila, da se ji ne smem pustiti. Tako sem začela tudi jaz počasi osebnostno rasti. Isto leto, kot sem prišla v rejniško družino, mi je umrl biološki oče. Padel je s kolesom in se udaril v robnik. Imeli smo pogreb preko Karitasa, saj midva nisva imela denarja, mami pa ni hotela sploh slišati ... Seveda je ni bilo na pogrebu. Za vse dogodke je krivila očeta, kar ni bilo res. Na pogrebu sva bila midva z bratcem, rejnica, mama od rejnice ter osebe iz Karitas. Rejnik je bil tudi zelo super, takoj sem se navezala nanj, saj sem potrebovala očetovsko figuro v življenju. Potem je rejnik zbolel za rakom in posledično je kmalu umrl. Ni mu bilo pomoči, je šlo že preveč naprej. Hodil je na kemoterapije in jemal tablete, ki so mu le lajšale tegobe. Žal je bilo prepozno ... Saj veste, kmečki mož, ki gre k zdravniku, ko je že prehudo, prepozno ...

Takrat se je v meni vse zlomilo, podrlo, »butnilo ven« ... Vsa nakopičena jeza, vsa ponižanja, vsa žalost ... Začelo se je obdobje samomorov. Prvega sem poskušala narediti kakšen teden po smrti rejnika. Vzela sem približno 70 njegovih tablet, večinoma protibolečinskih. Doma sem že večji del izbruhala, a sem se kljub temu zastrupila ter pristala v bolnišnici. Drugi poskus samomora se je zgodil, ko sem hotela skočiti z mostu na avtocesto. Takrat sem bila že srednješolka. Mimo sta slučajno prišli dve puncici in poklicali pomoč. Do prihoda gasilcev so me zvezali kar z nekimi kabli in vrvmi ... V tem obdobju sem tudi iskala ljubezen pri fantih. Pogosto sem jih menjala, mogoče sem imela takšen vzorec obnašanja po mami ... Iskala sem potrditev, ljubezen ... Fantje so me večinoma le izkoriščali in iskali samo spolnost.

Tretji poskus samomora je bil skoraj usoden. Pri jezeru sem skočila v bazen čistilne naprave. Mislila sem, da bo notri dovolj vode za utopitev, vendar sem se motila, bila je le do kolen. Skočila pa sem v globino šestih metrov. Po skoku sem bila klinično mrtva, zbudila me je voda. Če verjamete ali ne, videla sem tunel in na koncu slepljivo belo svetlobo ... Nekako sem se prebudila, najprej nisem čutila bolečin, le jokala sem ... Rekla sem si, če tokrat preživim, nikoli več ... Po tunelih čistilne naprave sem prišla ven do potoka. Nekako sem se skobacala iz vode in na travniku poskušala vstati. Po nekaj poskusih mi je uspelo. Štiri vretenca sem imela počena, peto zdrobljeno, zlomljen gleženj ... Nekako sem vstala in potem še hodila po travniku in makadamu. V daljavi sem videla brata na motorju, a nisem mogla zavpiti ... Občutek imam, da me je takrat ščitil nekdo »od zgoraj«, mogoče pokojni oče ali rejnik. Kdo ve ... Enkrat vmes sem si tudi žile rezala, vendar ni bilo hudo ... Zaradi poskusov samomora sem bila trikrat v psihiatrični bolnišnici. Kljub težavnemu življenju sem naredila šolo, dokončala peto stopnjo izobrazbe in se vpisala na fakulteto, ki pa je žal nisem dokončala. Vmes sem kot srednješolka zmagala na pesniškem natečaju. Pri predsedniku države sem se udeležila slavnostne proslave. Vse se

da, če se hoče ... Samo volja in upanje mora biti ... V psihiatrično bolnišnico so mi pošiljali teste in snov. Tako sem dobila potrebne ocene in naredila šolo.

No, pa še moje zdravje ... Že na koncu osnovne šole, ko sem bila že v rejniški družini, sem imela močne glavobole. Glavoboli so se stopnjevali v migrene. Včasih ob šibki svetlobi nisem dobro videla, včasih sem se skoraj usedla na nekoga, ker ga preprosto nisem videla. K zdravniku sem odšla na pregled. Ugotovili so nočno slepoto. Pozneje sem opažala obojestransko slabo zaznavanje. Ugotovili so, da imam bolezen oči - retinitis pigmentosa, ki lahko vodi do popolne slepote. Zaenkrat je stanje nekako stabilno, ne vidim 25-30 % iz vseh smeri. Že pred poskusi samomorov sem imela vrtoglavice. Nič čudnega, saj sem prišla v rejniško skoraj podhranjena (150 cm, 34 kg). Pozneje sem začela občasno izgubljati zavest. Pri slikanju glave so našli ishemične spremembe v glavi, posledično sem občasno padla v nezavest. Naučila sem se nekako živeti s temi omedlevicami in glavoboli. Vmes sem si nekajkrat razbila glavo, tako da je bilo potrebno šivanje. Težave imam tudi s hrbtno in nogo. Na nogi so mi morali (zaradi zagnojitve) presaditi kost. Ugotovili so mi tudi luknjo v srcu. Mogoče glavoboli in težave izvirajo iz otroštva, takrat sem jih dobila nekajkrat po glavi, mama me je vrgla ob steno, njeni partnerji so me topli (tudi sama sem imela enega nasilnega), kap v družini ... Nikoli ne veš zakaj... Veš pa, da te življenjske izkušnje utrdijo in te osebnostno spremenijo.

Tisti, ki v življenju uspešno prebrodijo prepreke, nasilje in druge težave, drugače gledajo na vsakdanje tegobe. Nekateri že pri manjši težavi obupajo in vržejo »puško v koruzo« ali pa zaradi ene praskice tarnajo ... Nikoli ne smeš obupati, odnehati. Zaradi zdravstvenih težav težko dobim službo. Zdaj sem pridobila status invalida in se preko Zavoda za zaposlovanje RS uvajam v zaposlitev. Hotela sem delati kot trgovka v trgovini. Iskali so nekoga za polovični delovni čas, ampak me niso vzeli. Lahko sedi doma in se smiliš samemu sebi, dneve presediš, vse vidiš monotono ... Bolje je, da si aktiven in si v družbi. Prej sem delala preko študentskega servisa v različnih trgovinah, prodajala zelenjavo na stojnici, delala v pekarni, na stojnici sem prodajala knjige in igrače ... Ko se ena vrata zaprejo, se druga odprejo. Bila sem že zaročena, ampak žal ni šlo. Bolje je končati razmerje, če vidiš, da ni medsebojnega razumevanja, še preden se poročiš ali imaš otroka. Sedaj imam razumevajočega partnerja, s katerim sem že več let, s katerim lahko vse delim, mu zaupam ... Ljubiva se ... Kdorkoli bere te vrstice ... Vedi, da si vreden ljubezni, sposoben si, lep, unikaten ... TAKŠEN KOT SI. Zaslužiš si dobro življenje, nihče te nima pravice tlačiti in poniževati, saj ima vsak človek dušo in duša včasih zaboli.

Če ti življenje da limone,
naredi iz njih limonado!

Mozaik zgodb

Melani Kolbl

Skozi življenje spoznamo številne ljudi, prav vsak nosi svojo zgodbo, ki sooblikuje našo. Zelo zanimivo je povezovati zgodbe, gledati kako nastaja mreža zgodb, ko ena zgodba doseže deset ljudi, kasneje pa se ta številka le množi ... Radi beremo zgodbe. Kakšne zgodbe sploh poiskati, kakšne zgodbe podajajo pravo podobo niti našega življenja. Vsak prispeva v celoto nekaj svojega, a jaz iščem tiste zgodbe, ki prihajajo iz različnih smeri, njihova zunanja silhueta si je popolnoma nasprotujoča. Vendar sem kmalu ugotovila, da take zgodbe na svetu sploh ni. Povezava se ustvari v vsem, tudi če tega golo oko ne vidi. Veliko sem razmišljala, kako bi sploh osmislila idejo. Na koncu sem se odločila, da sestavim nekaj, kar ne vključuje imen in priimkov, kakršnekoli oznake človeka, le preprosto misel in besedo. Vem, da obraz pove zgodbo in ji da življenje, vendar kaj se zgodi v nas, če se osredotočimo zgolj na zgodbo samo, brez predhodnih orisov.

Mislim, da vsak od nas v sebi hrani svoje modrosti, po katerih se ravna. Ni nujno opredeliti kakšne so, lahko so pozitivne, tudi negativne, saj bi se bilo nesmiselno sprenevedati, da je t. i. rdeči niti vsakega cilja vodilo le sreča in pozitiva. To razmišljanje nas privede do prve osebe, ki nam pove: »Včasih se človek ne zaveda, kako je ozkogleden. Življenje v svojem ritmu povzroča padec v rutino, ki naenkrat postane kot tunel, v katerem vidimo le konec, medtem ko pa gledamo na levo in desno, ne vidimo ničesar. Včasih nam prihod na konec poti ne razjasni, kako se omejujemo, a z leti sem spoznala, da sem sama sebe prikrajšala s tem, ko sem svet ignorirala. Zato se od zdaj naprej skušam ozkoglednosti upreti.« In ko začnemo ignorirati ves svet, ignoriramo tudi sami sebe, prehitevamo čas in sebe, segamo po nečem, kar sploh še nismo videli. »Presenetljivo je, da se ljudje tako hitro naveličajo otroštva in hitijo odrasti, nato pa zopet želijo postati otroci. In kako nesmiselno je, da izgubljajo zdravje, medtem ko se naprezajo po zaslužku, kasneje pa zapravljajo denar, da bi si ga povrnili.«

To zgodbo lahko navežemo na zgodbo druge osebe: »V življenju bi si morda privoščila več realnih težav in manj navideznih. Veliko časa v življenju sem pozabljala, da sem le človek, ki je lahko le človek. Najhujše je živeti brez odpuščanja, do sebe. Ko si odpustiš si svoboden.«

DEBATIRANJE V OKVIRU ŠOLSKEGA DEBATNEGA KLUBA

Opomba avtorja; po navadi pišem v angleščini. To je zelo opazno.

Iskreno povedano, nisem preveč odprta oseba. Pravzaprav sem ena najmanj odprtih oseb, ki jih poznam. Še do danes se z večino sošolcev nisem zapletla v resen pogovor (sošolci smo že več kot leto dni). Zato me je lani mikalo, da bi se udeležila uvodnega srečanja šolskega debatnega kluba. Ampak potem me je Lara vprašala, če grem z njo ... Čez nekaj mesecev sem že potovala po Evropi (iz tekmovanja na tekmovanje) in dejansko uživala v vsakem trenutku. Kako se je to zgodilo? Ne vem ... Še vedno ne vem, zakaj zmorem prosto govoriti pred občinstvom in hkrati razmišljati o študiju prava, medtem ko ne zmorem ostati umirjena v skupini treh znancev. Ampak res je zabavno. Verjemite mi.

Torej, kratek opis poteka debate. Za vsako debato je podana trditev, debaterji so razdeljeni na dve ekipi; propozicija (v tej se s trditvijo strinjajo) in opozicija (tem pa trditev ni preveč všeč). Ali je ekipa na strani propozicije ali opozicije je popolnoma naključno. Na obeh straneh so trije govorci, ki imajo izmenično govore, v katerih se potrudijo najbolje predstaviti svoje argumente in negirati vse, kar je nasprotna stran rekla. Zmaga tisti, ki ima boljšo argumentacijo. Letos je moja ekipa (kot edina iz Slovenije) odšla na tekmovanje »EurOpen 2018« v Stuttgart. In ne, nismo reprezentanca. Odpotovali smo v sredo, vrnili smo se čez en teden (ja, manjkali smo v šoli in imeli celotedenskim opravičilo – prednosti stigme »piflarja«). Prvi dan smo se še trudili razviti našo argumentacijo (saj smo bili leni in se nam prej ni preveč dalo). Za dve debati smo že poznali trditve, za vse ostale pa nam je uro pred debato povedal organizator.

Sicer nam ni šlo najbolje. Naš cilj je bil priti skozi eliminacije in se kvalificirati v četrtfinale, ampak tega nismo uspeli doseči. Če po pravici povem, moram omeniti, da smo imeli veliko nesrečo z nasprotniki, saj so naši prvi nasprotniki pozneje zmagali, drugi pa so bili tretjeuvrščeni. Če pa to ignoriramo, lahko brez dvoma rečem, da smo si res dali duška (ne znam reči »had a blast« v slovenščini). Ogledali smo si velik del mesta in bili nekako zadovoljni z individualnimi ocenami. Še najpomembnejše, vsi smo se malo bolje spoznali!

Ta celoten »članek« izgleda tako ali tako kot oglas za debatiranje, tako da bom skoraj komercialno predstavila, kaj vse mi je debata dala in kako je spremenila moje življenjske cilje. Dala mi je samozavest v pogovorih, dodatno dejavnost izven šole, željo po novem poklicu, razvila mojo angleščino in pazi to; za geografijo se ne rabim skoraj nič učiti, ker smo že verjetno imeli debato o večini težjih tem,

ki zahtevajo globlje razumevanje.

Hej, bralec! Ker ne vem, kako končati, ti polagam to na srce (vem, čuden rek); katerikoli letnik si, kdorkoli si, na katerikoli šoli si, pojdi in se včlani v debatni klub ali dva, saj ti lahko članstvo polepša tvoj srednješolski čas, ali pa ti spremeni tvoj pogled na svet - rdečo nit.

NAKJLUČNI POGOVOR V »KAFIČU«

Vesna Devetak

Sedim v »kafiču«, sama in zdolgočasena. Naročila sem si kapučino, ki je zdaj pred mano. Iz skodelice se kadi, kava je še prevroča za pitje. Zdolgočaseno prekrižam noge in opazujem dva mlada moška, ki sta ravno sedla za sosednjo mizo. Jasno je, da sta se moška vneto potopila v pogovor. Levi, ki ima zanemarjeno bradico in staromodne obleke, neprestano dviguje obrvi od začudenja, desni pa tako vživeto maha z rokama, da se dim, ki prihaja iz njegove cigarete, širi v vse smeri. Do mene pa ne prispe le dim, temveč tudi vsaka njuna beseda. Ker nimam nič boljšega za delati, prisluhnem pogovoru. Nista začela s formalnimi pozdravi, niti z bazičnimi suhoparnimi vprašanji, takoj sta se začela pogovarjati o kovčkih. Zašla sta na spomine iz potovanj, nato pa na protestiranje o brezokusnem sadju. Preskočila sta na japonsko kulturo in na tipkovnice. Kmalu zatem sta diskutirala o perzijskih mačkah, o strupenih gobah, o makedonski politiki in tekočem milu. Omenjala sta tudi hipotetično življenje na Marsu in kvaliteto angleških čevljev.

Jaz sem se enostavno izgubila v labirintu njihovih besed.

Odklopim se od njunega pogovora. Pogledam

kavo, ki je zdaj premrzla za pitje. »Pogovarjati se je umetnost,« pomislim.

Prvič razmišljam o kompleksnosti človeških pogovorov. V pol ure sta se moška spopadla z neverjetnim številom tem. Prehodi med enim in drugim argumentom so bili tako elegantni in blagi, da se sploh ne zavedaš, da je pogovor zašel na drugo pot. Zaman sem v tej kaši besed iskala rdečo nit. Le ta se je morda zavozlala, raztrgala, podvojila, zapletla, skrila. In ravno v vsem tem kaosu se po mojem skriva umetnost pogovora.

Mnogi bi to imenovali brezzvezno besedičenje. In mogoče res v vseh teh besedah ni nobenega pravega smisla, razen prijetnega druženja in mišljenja. Človek se ob sproščenem pogovarjanju umiri in se istočasno najde v svojih besedah. Včasih sploh ni pomembno o čem se dve osebi pogovarjata, pomembno je, da sta skupaj in si izmenjujeta misli ter pozabita na vse, kar jima povzroča stres.

»Presneti pes, vrni mi moj dežnik,« je zakričal eden izmed moških in sunkovito vstal ter začel zasledovati psa, ki je pustil dežnik par metrov stran od gostilne. Moški se je nato razburjeno vrnil do svojega stola in nekaj zagodrnjal.

Spet se skoncentriram na svojo skodelico kave, da bi nadaljevala svoje razmišljanje. Presneto. Dogodek je prekinil moj tok misli in ... Izgubila sem rdečo nit.

Na mizi sem pustila 1.30€ in nedotaknjeno kavo, ter se izgubila v množici ljudi, kjer vsak išče sebe, vsak išče svojo življenjsko rdečo nit.

DEBILNA TI . . .

Pisala se je sreda, tretja v oktobru. Že cel teden si nama govorila, kako se veseliš tega dneva in nama nakladala o vašem načrtu. Presedala si nama.

A vseeno, tvoja energija ni izžarevala nič drugega kot navdušenje in neučakanost. Tisti dan pa smo pisali tudi matematiko, kar je bila prava »pika na i«, saj si s tem testom zaključila naval ocenjevanj za ta mesec. Bila si vesela.

Popoldne, ko sva z Drugo cimro fotografirali ena drugo, si se ti pretirano uredila in se pripravila, da te bodo tvoji prijatelji poklicali na začetek vašega zabavanja. Telefon je zazvonil, ti pa si iz sobe kar odskakljala. Zaželeli sva ti vso srečo. Sarkastično, seveda. V svojih mislih sva te preklinjali »sto na uro«. Ne vem, kaj točno se je dogajalo, ko ste doživljali tisto, kar se v takšnih okoliščinah pač doživlja. Druga cimra se je odpravljala na trening, zato sem se tisto popoldne družila s Proteusom iz drugega nadstropja. Na pamet nama je celo prišlo, da bi ti pripravila hamburger, saj sva mislila, da boš ob svojem prihodu zelo lačna. Takrat sva prvič uzrla ogenj v mikrovalovki, a to je zgodba za naslednjič. Naprej je večer potekal normalno.

A na žalost le do takrat, ko sva s Proteusom opazila, da je že krepko čez deveto uro, ko bi morali biti vsi dijaki v svojih sobah. Tekla sva do vzgojiteljice in ji – v sramu do tebe – povedala o situaciji.

Na najino presenečenje ni bila videti začudena, saj je takoj vedela kje si. S Proteusom iz drugega nadstropja sva čakala na vzgojiteljico in tebe, tako dolgo, da sva ti pojedla vse burgerje. Vmes je celo prišla Druga cimra.

Ko te je vzgojiteljica pripeljala v našo sobo, skoraj nezavestno pijano, nam je naročila, da naj pazimo nate. Nisi se smela zakleniti v kopalnico. Naj ti damo vode, če boš žejna. Naj jo pokličemo, če boš kaj potrebovala. Iskreno, vse kar si takrat resnično potrebovala, je bila pozornost.

Čepela si ob školjki in bruhala (iz čisto praznega želodca, tako da bo verjetno za zmeraj največja skrivnost, kaj si dejansko spravljala iz sebe), jokala in jamrala. »Rešilca,« si se drla. Tvojih pet minut slave se je tako zavleklo v celih štirideset, dokler vzgojiteljica res ni poklicala rešilca.

Dejansko se mi je vse skupaj zdelo kar zabavno, saj sem si mislila, da si si nekako vse skupaj zaslužila. Z Drugo cimro sva ti govorili cel teden in vsakič, ko si nama omenila »načrt«, da ne hodi ven in se sredi tedna »nalij«. Nisi naju poslušala. Ampak, kakor je rekla ženska iz filma Mamma Mia »It's called karma. And it's pronounced HA!«.

Kakšen je tvoj odziv, ko ti nekaj nepredvidljivega spodnese tla pod nogami?

„Prvo poskušava rešiti problem, saj nič ne morava spremeniti.“
Tjaša in Kaja

„V bistvu nič ne naredim. Grem naprej, brez da bi kaj preveč razmišljala.“
Andreja

„Ustaviš se, zadihaš. Mogoče šele takrat, opaziš kako lep je svet pri tleh“

„Vstanem in grem naprej.“
Zala

„Prvo sem šokirana. Potem skušam situacijo speljati brez panike, ker panika je nekaj, kar te lahko še bolj spodnese. Situacije se lotim s premišljevanjem: Kako bom to popravila, zakaj se je to zgodilo.“
Pia

Rdeče, ki ti sledim rdeče

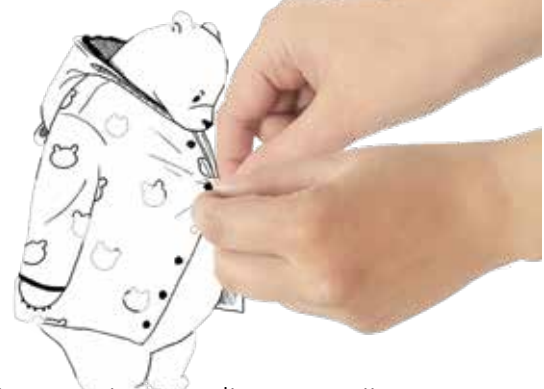
Vsaka zgodba ima rdečo nit. Ana Karenina, Medvedek Pu, Antigona, Visoška kronika, Pekarna Miš Maš, naša. Da, tudi naša zgodba ima rdečo nit, smisel, potek, plan. In da ne bo pomote, to ni le ena nit, marveč je niti več; na stotine. Sto, tisočero življenjskih poti speljanih v različne smeri, označene z različno debelino niti. Debelina tu nakazuje verjetnost, da je ta nit prava.

Naše zgodbe nas očitno vodijo preko izobrazbe, akademskih dosežkov. Nekaterim med nami starši že v zibki začrtajo pot, ali pa sami držijo konec rdeče vrvi, kateri naj bi otroci sledili. Zanimiva pa je razlika med kulturami, ko je govora o nujnosti sledenju teh življenjskih poti. Tu se zelo očitno navezujem na azijsko kulturo, ter njihov odnos do izobrazbe, akademskih dosežkov, družinske časti in pritiska s strani staršev. Vsi najverjetneje vemo, da sta jim uspeh in dobra izobrazba zelo pomembni, celo tako zelo, da so samomori (zaradi izgubljene službe) tako pogosti, da so nekatera podjetja na Kitajskem okoli svojih stavb namestila zaščitno mrežo, saj so, po večjem odpuščanju, imeli epidemijo samomorov. V nekem članku sem zasledila, da je glavni razlog samomorov v azijskih državah stres zaradi službe, šole in intimnih razmerij. Globalno gledano se primeri depresije iz dneva v dan večajo, hkrati pa se povprečna starost ljudi, ki trpijo zaradi depresije, niža. V Aziji je velik dejavnik tudi kolektivistična kultura, ki je bolj dovzetna za konformizem, kar vpliva na oblikovanje odnosa do (v tem primeru) poslovnega uspeha. Ali je človek bolj srečen v kolektivistični ali v individualistični kulturi, pa je predmet mnogih debat. Dejstvo je, da naša rdeča nit ne bo brez vozlov, kar pa ne pomeni, da je ne moremo odvozlati. Navsezadnje imamo vsi dovolj vaje s kabli svojih slušalk.

Čisto nasprotje Kitajske, Koreje in Japonske pa je Kraljevina Butan, ki se nahaja v južni Aziji. Njihov kralj se je odločil, da uspešnost države ne bo več meril z bruto domačim proizvodom, ampak z bruto dodano srečo. Ta plan spodbuja okoljevarstvo, ohranjanje kulture, zdravje- tako fizično kot psihično, izobrazbo, kulturno raznolikost in prosti čas. Precej drugače od njihovih vzhodnih sosedov. Njihov največji življenjski cilj je sreča, njihove rdeče niti pa so sproščene in napeljane čez livade z metulji. Če se vrnemo na Slovenijo ... Tu je pritisk glede izbire prave poti v življenju nekje na sredini med Butanom in drugimi azijskimi državami. Mogoče se mi tako zdi, ker sama živim tu, mogoče pa je objektivno gledano, sledenje začrtani poti zelo raznoliko. Nekateri se je držijo kot »pijanec plot«, spet drugi pa vandrajo. Vedno znova me presenečajo zgodbe ljudi, ki svoje življenje obrnejo na glavo v nekaj mesecih. Se odselijo, zamenjajo prijatelje, stil oblačenja, šolo ... Če smo že pri šolskem sistemu, se mi zdi primerno poudariti vpliv posameznih programov. Poklicne šole tvojo pot jasno očrtajo in pustijo le malo prostora za razvejanost poti. Gimnazijski program pa je pravo nasprotje. Tvojo rdečo nit tako razcefra, da najpogosteje še sam, do zadnjega trenutka ne veš, katero vlakno boš izbral. Potem je tukaj še program mednarodne mature, katerega obiskujem sama. Nekako bi ga uvrstila na sredino prej omenjenih programov. Ta program močno odebeli tvojo izbrano nit in jo popelje izven slovenskih meja.

Kakršna koli je že naša življenjska pot, naša rdeča nit, vedno vodi do cilja; našega smisla. Naj se razumemo, tu smisel življenja ni mišljen kot 42 (tako kot v Štoparskem vodniku po Galaksiji), ker se za vsakega posameznika razlikuje. To je naša končna nagrada. Zato moramo, ko je naša nit zavozlana ali pa nenapeta, poslušati nasvet Toneta Pavčka:

Ko hodiš,
pojdi zmeraj do konca.
Spomladi do rožne cvetice,
poleti do zrele pšenice,
jeseni do polne police,
pozimi do snežne kraljice,
v knjigi do zadnje vrstice,
v življenju do prave resnice,
v sebi do rdečice čez eno in drugo lice.
A če ne prideš ne prvič, ne drugič
do krova in pravega kova
poskusi: vnovič in zopet in znova.

Izpostavila bi še citat Billa Wattersona, ki lepo zajame mojo mentaliteto o svoji življenjski poti. »Sam ustvariti svoj lasten smisel življenja je vse prej kot lahko, vendar je dovoljeno. In zdi se mi, da si srečnejši zaradi tega, težavam navkljub.« Morda pa se Bill in jaz motiva. Kaj pa veš, mogoče pa ima Zmelkoow prav in je smisel življenja »ležanje na plaži z možgani na off in čiawawo na straži« ...

NITI RDEČA, NITI NIT

Ondan se je pri meni oglasila dijakinja. Dobila je dopis, kjer ji sporočajo, da ji bodo štipendijo nakazovali od meseca oktobra in ne od meseca septembra.

Razlog?

Popolno vlogo je oddala, 3. septembra 2018, a morala bi oddati nepopolno vlogo do 30. avgusta 2018. Vsi dijaki, ki živijo v dijaških domovih, lahko oddajo popolno vlogo šele po 3. septembru, ker takrat dobijo potrdilo, da so nastanjeni, prijavljeni v dijaškem domu ... Vsi dijaki, ki bodo dobili štipendijo tudi za september, so oddali nepopolno vlogo, kar pomeni, da jim je morala uradnica poslati dopis, v katerem jih opozarja, kaj vse morajo svoji vlogi še priložiti.

Če je vseh dijakov, ki dobivajo štipendijo, 100 in je bila prej omenjena dijakinja edina, ki je poslala popolno vlogo, je morala uradnica 99 dijakom poslati dopis, da dopolnijo svoje vloge. Tega dela morda ne bi imela, če bi zakonsko premaknili rok za oddajo vlog za štipendije na 15. september. Ker ji je dijakinja zmanjšala količino dela, je bila nagrajena z odvzemom ene štipendije. Uradnica se je ravnala po določilu pravilnika. Delovala je zakonito.

Podobni primeri so dober prikaz ureditve sveta, kjer RED (zakoni, pravila ...) predstavlja minimalne dogovore med ljudmi. Kjer pravila in uredbe na področju štipendij, kažejo na to, kaj in kdaj moraš nekaj narediti, da lahko dobiš celotno štipendijo. Ker je to kar piše, bolj pomembno od tega, kar se zdi smiselno. Če želiš sistemu pomagati (beri: zmanjšati delo uradnici), in hkrati ne upoštevaš določil zakona, si prikrajšan. Bi bilo kaj

drugače, če bi bila dijakinja hči poslanca, direktorja večje korporacije, vnukinja župana? Iz zgodb nekaterih medijev lahko sklepamo, da imajo tisti, z večjo socialno močjo, več možnosti, da jih sistem bolj dobrohotno obravnava.

Je to prav? Je to smiselno? Predstavlja RED (pravila, zakoni, ustava ...) bistvo delovanja družbe, bistvo smisla neke države?

Ko smo na začetku samostojnosti Republike Slovenije izbrisali 25.671 državljanov, ni bilo uradnikov, ki bi to preprečili.

Pred časom smo lahko brali o zdravniku, ki se je hotel peljati z letalom. Usedel se je na letalo, nato pa se je letalska družba odločila, da potrebuje njegov sedež. Ker se ni želel presesti, so ga s sedeža odvlekli na silo. Ob tem so mu zlomili nos in izbili dva zoba. Kmalu po tem incidentu se je pojavilo veliko komentarjev. Eden izmed njih prepričuje ostale, kako je letalska družba morala narediti RED. Prav tako, kot ga je morala Republika Slovenija narediti z izbrisanimi.

RED je nekaj, kar naj bi veljajo za vse, brez izjem. Matematični zakoni. Fizikalni zakoni. Pri delovanju države, upravnih enot, šol, dijaških domov... se glede reda običajno zaplete. Hecno pri redu je to, da ga opazimo šele takrat, ko ga ni. Pogosto potem večina misli, da potrebuje močno, vplivno osebnost, ki naj bi red spet vzpostavila.

Še bolj hecno pri vsem skupaj je to, da VPLIVNA OSEBA, ki smo jo poklicali na pomoč, dobro ve, da jo potrebujemo samo toliko časa, dokler red ne bo ponovno vzpostavljen. Močno verjetno je, da bo VPLIVNA OSEBA okoli sebe videla predvsem kaos. Brez kaosa ni

vplivne osebe, ki dela red? Zato obstaja velika verjetnost, da bolj kot bo VPLIVNA OSEBA vzpostavljala red, manj ga bomo imeli.

Pogosto berem o ljudeh, ki so živeli v totalitarnih sistemih, pa naj bodo to komunistični ali nacistični. Pogosto rečejo, da so takrat IMELI RED, čeprav je bilo takrat največ korupcije, goljufij in zlorab ...

Ne vem ali veste, toda leta 2015 je bila Slovenija na prvem mestu po številu kršitev človekovih pravic na milijon prebivalcev. Za nami so se uvrstile države kot so Rusija, Romunija, Grčija ...

Zrelost in demokratičnost družbe merimo z odnosom do šibkih, ne do močnih. Pa ne bi sedaj o beguncih.

Kolegica mi je pred kratkim dejala, da pogosto srečuje kolesarje, ki izsiljujejo. Ona voznica, jaz kolesar ... Težko zanikamo dejstvo, da ima oseba v avtu večjo moč in z njo večjo odgovornost, kako bo to moč uporabila. Četudi jo kolesar izsili, je v vsakem trenutku jasno, kdo lahko koga poškoduje in kdo skoraj ne more. Pred kratkim sem s kolesom prečkal prehod za pešce in pri tem prezrl voznika, ki se je približeval prehodu za pešce z veliko hitrostjo. Voznik je s težavo ustavil, sam pa sem bil deležen sočnih žalitev. Nisem se počutil krivega, bil pa sem srečen, da sem preživel in da je voznik ustavil.

Vprašal sem se, kaj sem naredil narobe?

Morda sem bil nepreviden. Morda bi moral stopiti s kolesa in preko prehoda oditi peš. Bolj natančno bi moral pogledati, kako hitro vozi voznik, čeprav je tam omejitev hitrosti. Mislil sem, da prehod za pešce ščiti tistega, ki ga prečka.

Morda je bilo narobe samo to,

da sem bil v vlogi šibkejšega. In da se tega nisem zelo jasno zavedal. Morda je podobno razmišljal tudi voznik: »Ali ne vidiš da prihajam? Če ne bi bil tako dober voznik, bi te povozil!«

Morda bi podobno morali razmišljati tudi dijakinja, letalski potnik in izbrisani.

Morda misel pisatelja Kurta Vonneguta poudari rdečo nit tokratnega razmišljanja: »I want to stand as close to the edge as I can without going over. Out on the edge you see all the kinds of things you can't see from the center.«

V avtu ste in dana vam je določena moč, z njo pa odgovornost, kako jo boste uporabili. Od vsake družbe se zelo razlikuje, kako pritiska na posameznika in s strinjanjem ali ogorčenjem uravnava njegovo uporabo moči. Če ste pri nas kolesar, vaši kolegi pohvalno gledajo, če se v napačno smer zarijete med pešce. Če ste šofer, preprosto morate voziti, kot da ste na robu živčnega zloma, drugače vam bodo kolegi trobili in svetili. In tako dalje.

Družba pričakuje, da zavzamete položaj gospodarja, ki začne z bičem in ognjem loviti tlačane okoli sebe. To je avtoritaren pogled na svet; pljuval in škropil bom tiste pod sabo in se slinil tistim nad mano, kako preprosto je življenje. Pač nimamo demokratične tradicije in si je očitno niti ne želimo zgraditi.

Delnice in poleti

Za normalno življenje in delovanje si moramo misliti, da smo nekaj posebnega. Tako se spomnim pogovora, ki sem ga imel z delničarjem – natančneje, še dan prej je bil delničar, potem pa je država sprejela odlok in že je bil razlaščen. Kako je bentil! Kako norell! »Totalitarizem«, je vpil. Hkrati pa sem že v enem prejšnjih razgovorov z njim slišal, kako je na izbrisane državljane iz leta 1992 sipal ogenj in žveplo. Ko sem ga opomnil, da je to natanko isto, ista totalitarna logika, ki pač predvčerajšnjim nacionalizira podjetja in stanovanja, včeraj briše državljanstva, danes delnice, jutri bo

pa kaj drugega, mi je ostro nasprotoval, češ, tisto so bili agresorji, on pa je pošten človek. In se je čudil, kaj je vladi Alenke Bratušek in kaj jim je storil.

Te dni lahko beremo o zdravniku, ki se je hotel peljati z letalom. Kupil je vozovnico, sedel, nato pa se je korporacija odločila, da potrebuje njegov sedež. Zlomili so mu nos, izbili zoba in ga krvavega odvedli po hodniku. In že smo lahko brali ugibanja o grehah, ki naj bi jih ta gospod storil, in tako dalje.

Če bi nenadoma svet zlorab moči zagledali brez narcizma, češ, meni se to ne more zgoditi, in iskanja opravičil za despote, češ, gotovo so žrtve krive, bi bilo veliko težje živeti – a bi bilo pa tudi hitro manj zlorabljen moči.

Tako žrtvam ostane le trenutek, ki ga je le lepo opisala gospa Potpara, ko je dobila pesek v obraz: »Pa kaj jim je? Kaj sva jim storili?« Točno to se je lahko vprašal vsak od 25.671 izbranih, sto tisoč delničarjev, prav tako odvedeni zdravnik. Odgovor je preprost: storili niste nič, le na položaju šibkega ste se znašli.

Delanje reda

Zlorabe moči lahko uspevajo tudi zato, ker jih ljudje s totalitarno miselnostjo ne ločijo od reda. Nedavno sem pisal o šoferju mestnega prometa, ki je nadiral vstopajoče, še posebej nekega siromaka, češ, čakati morate tako in tako, tam, ne tu, bla, bla, bla. Če bi tisti trenutek gledalce vprašal, kaj se dogaja, bi mi večina odgovorila: »Šofer dela red!«

Zaradi šoferjevega totalitarnega izpada smo odpeljali šest minut pozneje. Torej je bil red celo pokvarjen, ne vzpostavljen.

Red je nekaj, kar velja za vse brez izjem – gravitacija je del naravnega reda, recimo. Kadar deluje, je red kot scenarist pri filmu ali basist v rock skupini, nekaj nevidnega. Če ga ni, ga šele opazimo – in potem ljudje mislijo, da potrebujejo silaka, ki naj bi red spet vzpostavil. Silak pa ni tepec, dobro ve, da bi mu red moč vzel, kaos je na strani tistih, ki moč zlorablajo. Delanje reda je to-

rej primer dvoreka – označuje ravno nasprotno od tistega, kar pomeni. Bolj delate red, manj ga imate.

Velikokrat slišite vzdih: »Ja, ta Hitler/Stalin/...! Ampak red pa je bill!« Potem pa greste pogledat podatke in ugotovite, da ravno v totalitarnih režimih cvetijo korupcija, goljufije, zlorabe ...

Kar pišem, velja za ljudi na splošno, zato za Slovenijo poiščimo kakšno konkretno številko, ki meri zlorabo moči, da tako ugotovimo, kje smo. Na primer število kršitev človekovih pravic – med 47 državami Sveta Evrope smo na prvem mestu po številu kršitev – natanko na ravni Rusije. Putina očitno ne potrebuje moči, dovolj že sami sebi delamo red. Okus zadnjih besed, ki nam jih je zapustil veliki, modri »mož brez domovine«, je trpek. Slika človeštva s ptičje ali še bolj marsovske perspektive je apokaliptična: nepopravljivo uničen planet Zemlja, nesmiselne vojne, socialna neenakost. Čisto od blizu pa je še vedno moč uzreti lepoto: dragulj na čelu indijske prodajalke časopisov, zven glasbe, pitje limonade in klepet na vroč poletni dan. A kaj, ko te stvari pogosto prezremo. Zato nas Vonnegut roti, naj bomo pozorni na to, kdaj smo srečni, in naj v tistem trenutku vzkliknemo, zamrmramo ali vsaj pomislimo:

»Če to ni čudovito, potem ne vem, kaj je.«

“Just because you can read, write and do a little math, doesn't mean that you're entitled to conquer the universe.”

— Kurt Vonnegut, Hocus Pocus

“Samo zato, ker lahko berete, pišete in opravljate malo matematike, ne pomeni, da imate pravico osvojiti vesolje.”

— Kurt Vonnegut, Hocus Pocus

Einstein je zapisal: »Samo dve stvari sta neskončni: vesolje in človeška neumnost, ampak za vesolje nisem povsem prepričan.«

KJE SMO IZGUBILI VREDNOTE, DA SO NAŠE OBLEKE IZGUBILE VREDNOST?

MODERN ESSENTIALS
New York

Sedim sredi babičine omare, opazujem vse pisane vzorce, moj nos je poln prahu, kot bi vdihovala preteklost in skozi šive in rožaste vzorce podoživljala vse za nazaj. Vsi kosi so lično ohranjeni, svilene bluze se lesketajo kot v pariških izložbah. Vse ima večjo vrednost, veliko teh oblek je bilo narejenih po meri, vanje je bilo vloženo veliko dela in ljubezni, ampak kje se je ta vrednost izgubila. Bodimo iskreni, obleke nam še vedno pomenijo veliko. Pregovor »Obleka naredi človeka« stoji ravno tako trdno, kot je stal 50 let nazaj. Spremenila pa se je zgodba teh oblek. Moji babici se je zdelo pomembno, da je sama izbrala blago, da so bili kosi večnamenski in v njenih najljubših barvah, uživala je v majhnih butikih v stari Ljubljani in se poglobljala v izvor blaga in način krojenja. Pa da ne bo pomote, moja babica ni bila nič tako posebnega za tisti čas, to je počela skupaj s prijateljicami, tako kot gremo mi danes v nakupovalna središča. S cmokom v grlu priznam, da redkokdaj pogledam kakšna je sestava blaga in da se niti najmanj ne spoznam na šive in vrste krojenja. Moje misli pri nakupih so osredotočene na ceno in blagovno znamko. Ne bi rekla, da nakupujem izbrano, ampak bolj po potrebi oz. nujnosti. Ko pa govorim o znamkah, moram priznati, da na določene prisegam, ne zaradi imena, temveč zato, ker jih najbolj poznam, točno vem katera številka mi je prav in kaj mi ponujajo. Tako kot za svojo babico tudi zase trdim, da sem povprečen član družbe svojega časa, noben ekstrem, nič posebnega. Dejstvo je, da je način življenja hitrejši. Kos obleke želim takoj, nimam časa čakati na šiviljo in nimam živcev za izbiranje blaga. Zato raje podležem potrošniški družbi in zakorakam v nakupovalno središče. Ne vem, kdaj smo se sprijaznili s tem, da je bolje imeti enako majico, kot milijon drugih deklet po svetu, če jo lahko imam takoj in za smešno majhen denar, kot pa pretehtati vrsto blaga in podpreti lokalno šiviljo, katere produkt bo majica, narejena natanko za moje telo, v skladu z barvo moje polti, ki je ne bo imel nihče drug. Izpostaviti je potrebno še eno gromozansko težavo, globalizacija

nam omogoča hiter uvoz produktov iz vsega sveta in izpodriva domače produkte, sploh na majhnem slovenskem trgu, kjer ponudbe nikoli ni bilo veliko. Tako v naših omarah prevladujejo obleke narejene na Kitajskem, v Indiji, Bangladešu in ostalih državah v razvoju. Ste se kdaj vprašali zakaj? Prebivalci teh držav živijo na pragu revščine, pograbijo vsako delo, ker potrebujejo vsak dohodek. Tako lahko lastniki ogromnih tekstilnih verig tam postavljajo svoje tovarne, brez ozira na kakršnekoli pravice delavcev. Ti za nekaj kovancev plače, delajo v toksičnih pogojih, razpadajočih stavbah po več kot 10 ur na dan, hkrati nenormalno onesnažujejo svoj domači kraj, v katerem se začenjajo razvijati kronična obolenja, zaradi toksične prsti in izpušnih plinov.

Časi suženjstva očitno še niso končani, ampak položaj ni brezupen. Ti in jaz lahko narediva spremembo. Tvoj evro je tvoj glas! Z malo truda lahko najdeš spletne trgovine, ki zagotavljajo pravično ravnanje z delavci in izdelavo, ki ni povzročila onesnaženja. Ena najbolj razširjenih je People tree. Kot prej omenjeno, pa lahko podpreš kakšno lokalno šiviljo ali pa se šivanja lotiš sam. Res je, da odšteješ nekaj denarja več, ampak vsaj več v kaj vlagaš ... v prihodnost. Nizkocenovne obleke imajo tako in tako krajšo uporabnost, slabšo kvaliteto, zato nakupuješ večkrat za manj denarja, raztrgane in dotrajane obleke pa mečemo stran in smo spet v začaranem krogu hitro živečega potrošnika.

Še ena okolju, družbi in denarnici prijazna rešitev, pa so izmenjevalnice in Second hand shop-i. Kamor lahko prineseš obleke, ki jih ne nosiš več in si izbereš kose nekoga drugega.

Ta planet je naš, drugega nimamo. Zato priporočam, da izkoristimo vse informacije, ki nam jih ponuja, da ga obvarujemo. Dovolj je zatiskanja oči. Umazane navade potrošniškega sveta lahko spremeniš, če le zaupaš v moč svojih odločitev. Brez vrednot ni vrednosti!

Če bi rad izvedel več, toplo priporočam ogled dokumentarca »THE TRUE COST«.

DORM LIFE - TIPS FOR STUDENTS

ONE OF THE HARDEST PARTS OF LIFE IS DECIDING WHETHER TO WALK AWAY OR TRY HARDER.

School is very stressful and so can dorm life be. You're always surrounded by lots of people, which makes it harder for you to study, sleep longer, etc ... We prepared some tips for you to make some things easier. A lot of us wake up in the morning and we already feel tired. Any extra minute of sleep helps, therefore we have some tips on how to gain them:

- prepare your school supplies the night before
- choose your outfit the night before
- It's school, not a fashion show; a lot of girls wake up much earlier because of make-up. You're going there to study and you're going to be hiding your face behind books anyways so you don't need a full on make-up.
- Once you're all prepared for school, take your school bag and go to breakfast, then go straight to school. You're going to save some time by not returning to your room to get your things.

How to study more effectively?

- start doing your school work as soon as possible and don't wait until late evening
- clear your study space so you have no distractions
- turn your wi-fi/mobile data off, if you don't need it for your school work
- once you finish a chapter of the learning material, revise it
- If you're having trouble studying with someone in the same room, you can go to the dorm classroom because those are usually empty, at least during the evening or after school time.

How to save some money?

- eat all three meals in the dormitory; even though the food is not the best, try to find something you like on the menu
 - Three meals are probably not enough for a hungry teenager. Next time you're buying extra food, consider making yourself member cards in different stores to get some discounts
 - Mercator may be the nearest store, but it's definitely not the cheapest. Try Hofer or Spar.
- We hope at least some of you find this tips helpful. If you want to hear some more, come knock on our door.

Studying Tips for High School Students

Review and Re-write

Each day, during study hall or after school, go through the notes from that day. Re-write them and highlight, underline, or circle the key points.

Make Study Cards

At the end of each week, make study cards of the important things you learned in each class for that week, and briefly quiz yourself on them. This way, when it gets closer to test time, you will not be in a rush to make study cards for the entire unit.

Find a Quiet Study Area

Whether you prefer the library, or a shady spot under a tree, find a place where you will not be distracted while you study. Avoid studying in bed, or on a couch, where you may be tempted to take a nap.

Take Breaks

Set a timer for 30-45 minutes, and study non-stop for that length of time. When the timer goes off, take a 5-10 minute break before returning to studying. Every 3-4 hours, take a 30 minute break to eat, drink, or take a quick walk.

HOW TO STUDY A DIFFICULT SUBJECT

Google

is your friend

Seriously.
Google everything
you don't know.

Make a
REVIEW SHEET

Stay ORGANIZED

Do as many
practice problems

as you can

- Textbook questions
- Old practice exams
- Homework

→ Keep chapter 5 flashcards together, separate from chapter 4

→ keep notes separate from practice problems

Summarize
and
condense
info

pay attention
in class, even if you get nothing.

Chances are, you'll remember something important

INTERVJU S SABINO LOGAR IN MELANI KOLBL

Sabina je zanimivo dekle. Zanima jo veliko raznolikih stvari, je pozorna na svet okoli sebe. Preko tega intervjuja jo lahko malo bolje spoznate. Izveste lahko vse, od njene ideje za novo rubriko, o njenem velikem hobiju in do njene letošnje prakse, ki bo potekala v Španiji.

Melani je oseba, s katero bi lahko govorila cel dan. Je odprta, zabavna in zna res dobro z besedami. Predana je umetnosti. Več o njenem stiku z umetnostjo, o besedah iz njenega narečja pa tudi o njenem skitem talentu, se vam bo razkrilo tri vrstice nižje.

Se nam lahko na kratko predstaviš in nam poveš kakšno zanimivost o sebi?

Sabina: Sem Sabina Logar, prihajam iz Žirov. Obiskujem četrti letnik ekonomske šole ŠC PET (Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije). V prostem času igrim bobne in sem gasilka.

Melani: »Prihajam iz majhnega kraja ob Muri, iz Radencev, odrasčala pa sem v Prekmurju, zato je moje narečje mešano. Ukvarjam se z umetnostjo, predvsem z glasbo, risanjem in slikanjem. Glasba me spremlja že od nekdaj, opravljeno imam tudi glasbeno šolo za klavir in kitaro. Rada pišem tudi pesmi.«

Melani, nam lahko poveš kakšno zanimivost o sebi?

Melani: »Težko mi je povedati zanimivost, ker ima vsak po svojo svojo.

Mhmm, mogoče to, da sem dejansko zelo topla in odprta oseba, a vsi na prvi pogled tega ne zaznajo, si me zelo drugače predstavljajo. Potem pa jih znam kar presenetiti, ko me bolje spoznajo.«

Sabina, koliko časa že sodeluješ pri Cenzuri in zakaj si se odločila za sodelovanje? O katerem področju si pisala v dosedanjih Cenzurah?

Sabina: Cenzuristka sem od tretjega letnika, torej od lani. Ob branju Cenzure se mi je zazdelo dobro, da bi bila ena rubrika v angleščini, glede na to koliko je na internetu vsebin v angleščini. Večinoma berem več v angleščini, saj se mi zdi, da tako najdeš več. Zdelo sem mi je, da bi bila to izvirna ideja. Vprašala sem Dašo, če bi skupaj pisale, in je bila za, potem pa sva še nekako intervjuje malo prevzele.

Pa ti Melani, si drugo leto pri Cenzuri. Kaj te je prineslo k ustvarjanju za Cenzuro in kaj si že objavila?

Melani: »Prvo je bil objavljen moj pogled na restavriranje, ta moja zgodba, zakaj sem se navdušila nad tem. Bila je objavljena tudi moja risba. V drugi Cenzuri pa je bila objavljena primerjava med pisanjem za različne časopise, saj se pisala tudi za lokalni časopis.«

Sabina ali imata po tvojem revija/časopis pomembno vlogo v družbi? Zakaj?

Sabina: V bistvu je zelo odvisno, saj imata vsak svoj pomen. Časopis vsebuje več novic, vse je malo bolj strogo, revije pa so malo bolj zabavne in poučne, čeprav je v njih lahko tudi veliko tračev.

Na kateri vsebini bi bil poudarek, če bi bila kdaj urednica revije?

Sabina: Moja revija bi bila res najbolj raztreščena. Ne bi pisala tako kot tukaj, ko imamo neko rdečo nit in jo prepletamo skozi celo vsebino. Pisala bi točno tisto, kar bi mi »zapasalo« v tistem momentu.

Na kaj pomisliš, ko slišiš »rdeča nit«?

Sabina: Pomislim na več stvari, ki imajo eno skupno lastnost, ta pa jih nekako prepleta med seboj.

Je po tvoje potrebno imeti v življenju »rdečo nit«, imaš svojo?

Sabina: Se mi zdi, da zdaj, ko smo mlajši, še ne moremo imeti take niti, da bi se res vse navezovalo eno na drugo. Preizkušamo nove stvari in vsak dan da svojo rdečo nit, ko pa bomo starejši, pa se mi zdi, da bo vse malo bolj konstantno. Sčasoma skozi vse dneve nastaja ena nit.

Kaj pa v šoli pri spisih, imaš rdečo nit? Jo pripelješ do konca?

Sabina: V šoli pišemo interpretativne eseje in rdečo nit moraš izpeljati skozi vsa vprašanja, kar mi ni všeč, saj raje pišem kakšne svoje.

Melani vem, da rada rišeš. Kako si začela risati, mogoče kaj več o tem?

Melani: »Z risanjem sem začela bolj v najstniških letih, s tem sem izražala svoja čustva in tako sem lažje predelala vse skupaj. Imela

sem eno obdobje brez motivacije, zaradi mnenja ene osebe, potem pa sem začela obiskovati tečaje, napredovati in dobivati vedno več pohval. Ugotovila sem, da mi risanje dobro gre in sem pridobila samozavest glede tega, da pokažem vsa svoja dela ljudem.«

Imaš pri vsaki svoji risbi rdečo nit (svojo značilnost, stil)?

Melani: »Sem na neki točki, kjer sem že razvila svoj stil. Ko rišem, vedno izhajam iz sebe, svojih čustev oz. kaj sem doživela tisti dan in kaj me trenutno najbolj navdihuje. Predvsem rišem ljudi in nekaj v povezavi s človekom ter človekovo povezavo z vsem.«

Rada imaš umetnost, kaj ti umetnost pomeni?

Melani: »Jaz sem malo bolj sramežljiva in včasih tudi zadržana. Zdi se mi, da lahko skozi umetnost izrazim samo sebe.«

Imaš svojo rdečo nit, ki se prepleta iz dneva v dan?

Melani: »V današnjem času se ljudje preveč obremenjujemo: »Kaj bo? Kaj bo, če bo?« Preveč je vprašanj »what if ...« v našem življenju. Včasih samo sebe preveč obremenjujem s tem, potem pa se ustavim in si rečem, da se moram potruditi, zato ker vem kaj bi rada in kaj hočem in delam vse z namenom, da pridem do svojega cilja.«

Kaj bi spremenila na tem svetu, v družbi?

Melani: »Odnos človeka do človeka, premalo je spoštovanja in preveč se gleda samo na ta platonski videz oz. to »fasado«. Na primer: ocene, razne uspehe, kakšna oblačila ima nekdo, koliko denarja ima nekdo ... Premalo se oziramo na človeka samega.«

Kam te trenutno vleče rdeča nit?

Melani: »Trenutno se zelo zanimam za restavracije, to je nekako moj plan za študij. Kot sem že povedala, rada slikam, rišem, restavriranje je skupna točka, kjer pridem skupaj tudi z umetnostno zgodovino, ki jo imam res rada. Mogoče bi tudi kdaj izdala kakšno zbirko poezij.«

Sabina, ti pa si gasilka, zakaj si se odločila za to dejavnost?

Sabina: Sem gasilka pri PGD ŽIRI, v bistvu je to nekako v družini in sem se na podlagi tega tudi pridružila

gasilcem. Pa tudi slišala sem, da je zabavno. Na začetku smo imeli res veliko tekmovalj, trenutno pa obiskujem tečaje za operativno gasilko in potem bom lahko šla na intervencije.

V tej Cenzuri pišeš o požarni varnosti, zakaj boš pisala o tej temi?

Sabina: Gasilstvo mi je res zanimiva tema in glede na to, da je oktober mesec požarne varnosti, se mi zdi prav, da se ljudi ozavešča o tem. Ne bi rada samo govorila o tem, da je oktober mesec požarne varnosti. Zelo bi rada poleg vsega vključila nekaj, kar bi dejansko koristilo ljudem. Veliko ljudi mogoče ne ve, če jim določena snov zagori, s čim je potrebno gasiti. **Igraš tudi bobne, kdo te je navdušil nad tem?**

Sabina: Že več časa sem si želela igrati kakšen instrument, bila sem že čisto odločena za saksofon potem pa sem začela v osmem razredu poslušati čisto drugačno glasbo, kjer je res bilo veliko bobnov. Takrat sem se res navdušila nad njimi. V glasbeno šolo sem se vpisala v devetem razredu. Sta pa moj ati in brat glasbenika in sta me tudi onadva navdušila nad tem.

Imaš kakšen skriti talent?

Sabina: Če ga imam je skrit tudi meni. (smeh)

Melani: »Zanimivo mi je to, da si lahko brez težav priključim naključen spomin iz lastnega življenja. Na primer: kako sem bila oblečena leta 2004 za svoj rojstni dan.«

Sabina, letos greš s šolo na prakso v Španijo. Na podlagi česa si bila izbrana? Kako bo praksa izgledala?

Sabina: Izbrana sem bila na podlagi prijave, ki smo jo morali napisati, upošteval pa se je tudi učni uspeh in pretekli vidni dosežki. Natančno področje prakse mi še ni znano, saj je ekonomija široko področje. Vem, v katerem podjetju bom delala, ne vem pa še kaj točno bom delala.

Letošnje leto je tvoje zadnje v dijaškem domu, kaj ti bo ostalo v lepem spominu?

Sabina: V dom sem prišla v drugem letniku, bilo me je strah, ker so bili vsi že nekako povezani in so se poznali med sabo. Neglede na to smo se vsi hitro ujeli. V lepem spominu mi bodo ostale tudi Domijade, nastopi, vsa druženja, novi prijatelji in nasploh neka nova izkušnja, ker nisi doma.

Nam zaupaš za konec kakšno smešno stvar, ki se ti je zgodila v teh treh letih?

Sabina: (smeh). Enkrat sem odnesla pladenj in na pultu, kamor oddajamo krožnike in te stvari, je bil velik kup krožnikov. Nanje sem položila kozarec ta pa je potem zdrsnil v luknjo kamor postrgajo ostanke hrane. Še eno bolj zanimivo pa imam od letos. Šla sem na zajtrk in torbo odložila poleg ostalih v jedilnici, ko sem pojedla in jo želela vzeti, je ni bilo nikjer. Šla sem do varnostnika, pregledali smo kamere in videli, da jo je en fant ponesreči vzel. V šolo sem šla brez vsega, tudi ključev od doma nisem imela. Po kakšnih treh, štirih urah v šoli sem se sprehodila po šolskem hodniku in naenkrat zagledala svojo torbo. Res mi ni bilo nič jasno. Ostale stvari pa mogoče niso za v javnost. (smeh)

Melani, v svojem življenju si dala skozi veliko preizkušnjo, zbolela si za klopnim meningitisom. Morala si biti močna in pozitivna, kaj bi svetovala tistim, ki se znajdemo v situaciji, ko nas je strah in ne vemo kako naprej oz. kako pozitivno gledati na nekaj, kar se nam dogaja?

Melani: »To je proces, ki traja. Enkrat se ti zdi, da si na boljšem, potem pa spet padeš dol. Potrebno je sprejeti vsa svoja negativna čustva in slabe stvari. Nima smisla, da bi sama sebi rekla »zdaj pa bom to premagala«, ni to to, ko si v neki situaciji, ki se vleče leta in leta (in še naprej), ne moreš preprosto skozi. Najbolj pomembno mi je bilo, da sem to sprejela in sem si rekla, da je pač tako in probala iz tega narediti najboljše kar se da. Ne smeš se pomilovati, saj te to vleče samo še bolj dol.«

Nam lahko za konec zaupaš dve zanimivi besedi iz tvojega narečja?

Melani: »Uf ... (smeh) Sumič-komar, to je iz prekmurščine, impir-maline (še več smeha).«

Zaključila bom z besedami Melani:

»Fajn se mejte pa čitajte Cenzuro še naprej!«

POGOVOR Z IZBRANIMI ZAKLJUČNIMI LETNIKI A,B IN C STAVBE

Slike: zgoraj Lorena
sredina Ajoša,
spodaj Katja.

Rdeča nit izbranih dijakov je, razen DDB-ja, ki jim daje streho nad glavo, zagotovo tudi ljubezen do glasbe. Morda pa še kaj...?

Kdo ste, od kod prihajate in katero šolo obiskujete?

Lorena: »Sem Lorena Pezdirc, prihajam iz Bele krajine in obiskujem Srednjo frizersko šolo Ljubljana.«

Katja: »Sem Katja Stenšak, obiskujem Srednjo medijsko in grafično šolo Ljubljana in sem iz Nove Štife.«

Aljoša: »Sem Aljoša Koglot, prihajam iz Nove Gorice in obiskujem Srednjo gradbeno šolo Ljubljana.«

Kako bi na splošno ocenili življenje v dijaškem domu? Bi kaj spremenili?

Katja: »Na splošno se mi zdi zelo v redu, v prvem letniku mi je bilo malo manj všeč, ker nisem imela prostih izhodov, ampak sedaj, ko sem četrti letnik, lahko koristim izhode in je veliko boljše. Tudi vzgojitelji so super, z vsemi se razumem. Spremenila ne bi nič oz. mogoče hrano, to pa je v bistvu vse.«

Aljoša: »Lahko bi imeli več izhodov. Da učne ure ne bi bile obvezne za četrte letnike.« Dokler mi pa kar ravnateljica postreže z zajtrkom nimam pripomb.

Lorena: »V domu je vse super razen hrana, ki bi jo lahko spremenili. V prvem letniku je bilo malo slabše, saj še nismo poznali okolice doma in smo bili bolj zgubljeni, ko pa smo se enkrat navadili, je bilo super.«

Ali ste v domu kje aktivni in kako? Ali imate kakšen predlog, kako si popestriti življenje v dijaškem domu?

Lorena: »V prvem letniku sem hodila na odbojko in se udeleževala glasbenih dogodkov, sedaj pa nič več, saj imam dosti dela s šolo.«

Katja: »Tudi jaz sem bila v

prvem letniku bolj aktivna pri odbojki in pri nogometu. Zelela bi si, da bi bilo v domu več plesov in da bi dlje trajali.«

Aljoša: »Lahko bi bile dijakinje malo bolj odprte.«

Katja: »Mislim, da so dijaki premalo seznanjeni o dogodkih v dijaškem domu npr. kdaj je nogomet, kdaj odbojka. O tem se definitivno premalo govori. Res je, da vse na listih piše, ampak kdo to še sploh bere?«

Aljoša: »V domu sem aktiven pri Cenzuri, tako da vsako leto napišem kakšna besedila. Pa tudi večkrat nastopam z rapanjem.«

Kaj vam bo najbolj ostalo v spominu glede bivanja v dijaškem domu? Ali bi želeli deliti kakšno zgodbo, ki se vam je tukaj pripetila?

Aljoša: »Najbolj mi bodo ostale v spominu »prešpricane« učne ure in izhodi.«

Katja: »V prvem letniku sem dobila ukor, ker sva s cimro pili alkohol v sobi. Imele sva energijsko pijačo in vodko ter naslednji dan, ko naju je vzgojiteljica videla, lagale o prisotnosti alkohola. Prva sem šla na razgovor jaz in lagala, da je sva pili samo energijsko pijačo. Po petnajstih minutah sem priznala, da je bila prisotna tudi vodka. Za mano je šla na razgovor cimra, ki ni vedela, da sem že povedal po resnici. Ona je nadaljevala z dogovorjeno lažjo, čeprav je vzgojiteljica že vedela resnico.«

Lorena: »Najbolj mi bodo ostali v spominu novi prijatelji in skupna druženja.«

Kakšni so vaši načrti za prihodnost?

Aljoša: »Da končam faks in dobim dobro plačano službo.«

Katja: »V bližnji prihodnosti bi se rada čimbolj sprostila in zabavala ter uživala v življenju, kasneje pa pride še vse ostalo.«

V prostem času se ukvarjate z glasbo. Kaj točno počnete na tem področju?

Aljoša: »Pišem besedila za rap.«

Lorena: »Ukvarjam se s petjem, veliko vadim, da lahko napredujem.«

Katja: »Veliko vadim; vsaj dvakrat na teden. Najboljši del je, ko z ansamblom zaigramo na raznih veselicah. Enkrat smo nastopili tudi v dijaškem domu in bilo je noro.«

Od kdaj se ukvarjate z glasbo in kaj vas je za to navdihnilo?

Aljoša: »Od osmega razreda. Navdihnilo me je življenje.«

Lorena: »Od prvega razreda. Najprej sem plesala hip hop, v sedmem razredu pa sem začela s solo petjem.«

Katja: »Sama sem bolj ali manj že celo življenje ukvarjam z glasbo. V prvem razredu sem začela s solo petjem, v šestem razredu smo ustanovili družinski ansambel, nazadnje sem začela še z igranjem kitare.«

Če bi se vam sedaj ponudila možnost, da si ustvarite glasbeno kariero ter se z njo v prihodnosti tudi preživljate, bi jo vzeli?

Katja: »Ja, sto odstotno. V glasbi je denar. Pa še uživaš ob tem.«

Aljoša: »Enako.«

Lorena: »Enako.«

No. 1

KO PREPUŠČEN SEM SEBI SAMEM'.
STOP.
KO PREPUŠTIM SE SEBI SAMEM',
VSUJE SE ZNOVA NOVA.
NOT!
STARA.
VSAKA GORA NEKOČ PREPLEZANA, ZDAJ ZDI SE NOVA.
TAKO SE SPOMNIM LE ORISA, SILHUETE LE,
KI POTI NANJO NE RAZKRIVA.
DELČEK MENE VEKOVE DRUGJE POČIVA,
KO ZIDOVOM, KI JIH ZDAJ VEČ NE PODPIRA,
VALOVI MIRNO BRUSIJO ZOBJE.

ZGUBLJAJ SE ZGUBLJAJ – ZGUBLJAM.
PREBLEDE ...

Kdo?
Kdo ne bi tew met poštimanih stvari.
kdo ne bi tew met lajfa brez skrbi?
Hočeš srečno s srečnim, svoje srečne dni
delit z ljudmi, osrečit tistega, ki sam srečen ni.

Če se najdeš tuki, tudi ti si pol med njimi,
da nič ti več ne paše, ne poleti ne pozimi.
Spoznavaš novo klapo, rečeš smo v množini,
moraš vedet, da hodiš sam, vedno si v ednini.

Glava v zid
Naredu isto si dejanje, pričakoval si neki boljšega.
dobil pa isto sranje, spet srbijo te možgani.
Nimaš več lobanje, ostaja samo vprašanje,
kje zabluziu sem in zakaj že?

Držiš se stare navade, kukr kmet svoje zemlje,
sanjaš vilo, bejbe, jahte, avte, čakaš na veselje.
Ne uresničiš svoje želje, ker premalo je poguma,
napačno je mišljenje, tle ni logike in ne razuma.

Ni vredno pogovora, ni kaj za razmišljat, hočeš besedilo,
sedi dol in začni pisat, magari tui risat.
Če ne dobiš inspiracije, poglej okoli sebe za malo motivacije,
pršu boš do ritma, pršu boš do akcije,
ko vse bo narejeno, ne zmanjka satisfakcije.

Ko se ti ne da, rajši se upraši, če izkoriščaš potencial, če nardiš,
kar zadaš si, če dosegaš svoj standard, svoje cilje, svoje želje ...
Da niso samo prazne besede in kopirano mišljenje,
ne obstaja plan B, neko novo življenje,
disciplina je rdeča nit potrebna za zadoščenje.

Aljoša Koglot

POSKUS SMISLA

Sledi cvirnu ...
Sledi ...
Sledi ...
Sledi klopčiču ...
Sledi klopčiču volne ...
Sledi klopčiču volne, ki ...
Sledi klopčiču volne, ki se ...
Sledi klopčiču volne, ki se odvija ...
Sledi ...
Kam? Kam, kam, kam ... KAM!?
Sledi ...
Sledi ...
SLEDI ...
Kam te vleče vrv rdeča?
Kamor te vleče vrv rdeča.
Sledi času.
Sledi ...
Nateg.
IZTRGAJ SE IZ VERIGE!!!
IZTRGAJ SE!!!
IZTRGAJ SE CVIRNU, VRVI,
POVODCU IN ČREDI.
Sledi ...
Sledi ...
Nateg.
Sledi ...
Za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni:
sledil!
Sheeple, sheeple, sledi povodcu.
Kam te vleče, kam te ruva, kam te
sili?
Sequitur
Follow the yellowbrick road, Dorothy.
Vzemi drugo pot Robert Mraz!
Pojdi po slédi krvi, curek krvi, kapljice
...
Sledi ...
Sledi ...
Slédi slédi ...
SLEDi ...
...
SLEDI!!!
... sledim ...

Luna KAJIN

BLOND AND BLUE

BLOND AND BLUE, BLOND AND BLUE,
A LITTLE BIT OF GINGER TOO,

BLOND AND BLUE, BLOND AND BLUE,
AND A TINY BIT OF SILVER.

CLEAR THE VIEW, CLEAR THE VIEW,
ALL I SEE IS SILVER.

LOOK AWAY, LOOK AWAY,
- ALL ALWAYS ARE GINGER.

PRITISK

PRITISK V PRSIH.
PRITISK V GLAVI.
PRITISK NAJ SE USTAVI.

PRITISKA NI.
PRITISKA VEDNO STA.
LE EN JE VEČJI OD DRUGEGA.

ZMANJŠAJ REZULTIRAJOČEGA.

Most

Gledam most.
Most čez široko ožino dveh svetov.
Moj in drug, pozabil sem že, kako gledati moram,
da vidim čez.
Rez negotovosti.
Slepim.
Bežati ne morem.
Stopim naprej.
Previdno.
Zatečem naprej.
Rapidno.

Padam, a ne padam dolgo.
Padem.
Voda me oblije in dotaknem se obale.

Dotikam se mostu.
Padam.
Ne padem.

Razumeti

Želimo razumeti konce, a
konci predstavljajo točke,
kjer se razumevanje samouniči.

Želimo razumeti začetke,
a smo vedno prepozni,
saj vedno pričnemo razumeti,
ko razumevanja začetkov
ne potrebujemo več.

Razumeti želimo stvari, ki so
Minile in ki se še niso zgodile.

Da bi razumeli sedanost,
bi se morali ponovno roditi.

Razumeš? - To ti pravim.
Pa tega tud' ne razumeš.

VIDENJE

V gozdu, globoko, globoko v duši, obstaja fenomen, imenovan videnje. V tem središču se je prav v tem trenutku zbralo 7.655.990.577 klobčičev, zgrajenih iz nežne, skoraj svilnate rdeče nitke. V koloni, dolgi več kilometrov se nemirno kotalijo na mestu in potrpežljivo čakajo na svojo vrsto. Vrsto za videnje. Pogled nas vodi do velikega »globusa«, postavljenega v natančnem centru gozda. Klobčič, ki je bil na vrsti za videnje, se je počasi in boječe prikotalil do globusa. V notranjosti globusa se je zatreslo. Belim snežinkam podobna bitja so v notranjosti globusa vztrepetala in šinila v svetlobo, ki jo je oddajal globus. Tako se je v notranjosti pojavila slika – zamrznjen trenutek izven prostora in časa. Klobčič je ostrmel, se zazrl v sliko in videl, kako človek zmagoslavno sprejema Nobelovo nagrado, v roki pa drži poročilo z napisom »cepivo proti raku«. Slika se je razletela in globus je spet potonil v temo. Bitjeca, ki so prej tvorila sliko, so nežno prijela začetno nitko klobčiča, ter začetek privezala za eno izmed številnih, visokih dreves. Klobčič je za trenutek še stal na miru, nato pa se je pognal naprej. S tem, ko se je kotalil, pa se je začel počasi, nitko za nitko, odvijati. Toda ta je imel le eno pred očmi – njegovo videnje. Kotalil se je naprej in naprej, okoli rek in dreves. Opala... – zapletel se je v

grmiču. Potegnil je enkrat, dvakrat ... Še bolj se je zapletel kot prej. Obmiroval je na mestu. To je bilo zgleda konec. Toda ne, videl je videnje, ne mora to biti njegov konec! Ne mora! Začel je močno vleči, in vleči, in vleči! In zgodilo se je, svoboden je bil. Toda za kakšno ceno? Nitka je podlegla njegovi sili in se strgala. Konec, kamor so ga bitja privezala, je ostal v grmiču. Klobčič ni vedel, kaj naj naredi. Obsedel je in jokal. In ko je tako zelo močno jokal, se mu je iz daljave približal še en klobčič. Prikotalil se je do njega, ga pogledal, nato pa pogledal še drugi konec nitke, ki je bil ujet v grmiču. Pred seboj je imel videnje: odprl je zavetišče za živali, kjer je za vsakega ubogega, zavrženega ter izobčenega, poskrbel. Toda zazrl se je v drug klobčič, ki je pretrgan jokal. Videnje je počasi postajalo vse bolj blede. Prijel je svojo nitko ter pretrgano nitko v grmiču, ter ju zavezal skupaj. Nato je prijel še klobčič ter tudi njega privezal na svojo nitko. Neverjetno, ampak oba klobčiča sta se prepletla med sabo, tako da sta postala en sam klobčič. Kotalila sta se dolga leta, dokler se nista popolnoma odvila ... Še zadnji centimetri nitke (prepletene iz dveh klobčičev) se je dotaknila svojega videnja. Oklenila se ga je, ter se s zadnjimi milimetri niti zavezala okrog njega.

RISARSKI OPUS

Slika spodaj: Eva Ana Zudič

Slika spodaj: Vanesa Rupnik

Slike spodaj: Belmin Čajić

Slika spodaj: Tjaša Železnik

Slika spodaj: Mia Škoberne

Belmin Čajić

Belmin Čajić

VSAK JE SVOJEGA ŽIVLJENJA KROJAČ

V sobi 708 spita dve umetnici. Ena se ukvarja z jezikom, poskuša tkati črke in jih predstaviti svetu. Medtem ko druga tke niti, tiste čisto nič metaforične. Če sem se pri pisanju tega članka kaj naučila, je gotovo to, da ne morem biti pametnejša od sebe, kajti Mančina zgodba, zgodba moje sostanovalke, je preprosta. Ves čar in metaforika pa sta skrita ravno v tej preprostosti. Vedno ji je bilo pomembno kako je oblečena, kot otrok je trgala sličice manekenk iz revij in jih prilagajala ter vstavljala v svoje modne kreacije. Prvega »ugriza« šivanke se ne spomni, gotovo pa je, da jih je bilo prvo leto na srednji tekstilni šoli veliko. Kljub suhoparnim profesorjem in enoličnemu učnemu programu, njena strast ostaja enaka. Danes obiskuje 4. letnik in ni prepričana kam jo bo pot odnesla. Tako vztrajno, kot letos snuje in izdeluje lastno maturantsko obleko, poskuša tkati tudi svoje življenje. Ve, kakšne so mere njenih zmožnosti, glede na te ustvari kraj svoje prihodnosti. Pri blagu ni važen le lesk, temveč tudi sestava in uporabnost, prav tako kot pri prijateljih. Najbolj delikatno je šivanje čipk, te morajo biti našite ročno, z nadčloveško natančnostjo, vendar dajejo obleki večjo vrednost in karakter, tako kot težke življenjske preizkušnje. Kljub težavnosti ne obupa. Poskuša ohranjati enakomeren in raven šiv ter slediti svoji rdeči niti. Pomembno je namreč, da se vse skupaj poda njej, da poudari njeno pomembnost, konec koncev gre za njeno obleko, njeno življenje. Ne vem, kje bo čez 10, 20, 50 let, vem pa, da bo za ves uspeh zaslužna sama, ker je sama svojega življenja krojač.

RDEČA NIT

MESEC POŽARNE VARNOSTI

KLIC NA ŠTEVILKO 112

Vsako leto je mesec oktober v znamenju požarne varnosti. V letošnjem letu je bila tema »Klic na številko 112«. Številka 112 je številka za klic v sili, na katero lahko pokličete, če potrebujete; pomoč gasilcev, nujno medicinsko pomoč, druge reševalne službe ali policijo. Klic je v vseh državah Evropske unije brezplačen, kličete pa lahko kadarkoli (24 ur na dan, vse dni v letu).

Ob klicu na številko 112 ostanite mirni in povejte:

- kdo kliče,
- kaj se je zgodilo,
- kje se je zgodilo,
- kdaj se je zgodilo,
- koliko je ponesrečencev,
- kakšne so poškodbe,
- kakšne so okoliščine na kraju nesreče,
- kakšna pomoč je potrebna.

Ob klicu na številko 112 se samodejno pridobijo podatki o telefonski številki in kraju kličočega. Pogovor se snema. Podatki se hranijo šest mesecev. Zloraba klica na številko 112 je kazniva. Na številko 112 ne kličite po nepotrebnem, saj lahko pomoč v tistem trenutku nekdo drug bolj potrebuje.

ICE (IN CASE OF EMERGENCY)

ICE je preprost način osebne pripravljenosti na nesreče.

V kritičnih okoliščinah je obveščanje prave osebe odločilnega pomena.

Oznaka ICE, pripisana k telefonski številki osebe v mobilnem telefonu, je namenjena reševalcem, da lahko ob nesreči hitro pokličejo vaše najbližje. S pridobitvijo pomembnih zdravstvenih podatkov vam lahko rešijo življenje.

Navodila za shranitev oznake ICE

V imenik mobilnega telefona vpišete kot naslovnika oznako »ICE« in, če vam prostor to dopušča, tudi razmerje z vpisano osebo. K izbrani osebi nato pripišete telefonsko številko, vključno s kodo za mednarodne klice (+386). Če boste vnesli več kontaktnih števil, jih shranite pod zaporedne oznake ICE1, ICE2, ICE3.

GASILNI APARATI – GASILNIKI

Gasilne aparate uporabljamo za gašenje začetnih požarov.

Tabela prikazuje požarne razrede, primere gorljivega materiala za vsak razred ter primerno gasilno sredstvo.

Razred požara	Gorljiva snov	Primerno gasilno sredstvo
A 	požari gorljivih trdnih snovi les, papir, slama, tekstil, premog ...	voda, pena, ABC-prah
B 	požari vnetljivih tekočin benzin, nafta, olja, voski, laki, alkoholi, benzen, smole ...	pena, CO ₂ , ABC-prah
C 	požari vnetljivih plinov zemeljski plin, butan, acetilen, vodik, utekočinjen naftni plin ...	ABC-prah, CO ₂
D 	požari lahkih kovin magnezij, aluminij v prahu ...	D-prah
F 	požari jedilnih olj in maščob jedilna olja in maščobe	F-prah, posebna tekoča gasila

Kako gasiti?

- Vedno gasite tako, da se je mogoče umakniti,
- vedno gasite v smeri vetra,
- gasiti začnite na sprednjem robu požara in vsaj tri korake stran od požara,
- gašenje je učinkovitejše, če gasi več oseb hkrati,
- iztekajočo vnetljivo tekočino začnite gasiti na mestu, kjer izteka,
- po vsakem gašenju poskrbite za ponovno polnjenje gasilnikov in jih namestite tja, od koder ste jih vzeli.

GASENJE Z GASILNIKOM

Gasimo vedno v smeri vetra!

PRAVILNO:

NAPAČNO:

Gasiti začnemo na sprednjem robu požara!

PRAVILNO:

NAPAČNO:

Iztekaajočo tekočino začnemo gasiti zgoraj in nadaljujemo spodaj!

PRAVILNO:

NAPAČNO:

Kaj je tvoja rdeča nit božično-novoletnih praznikov?

Nočni varnostnik Miha: Da bi se vsi boljše počutili in da ne bi bilo lakote med otroci.

Vzgojiteljica Jasna: Da je cela družina skupaj doma, kjer se z njimi sprostim in mislim na najlepše stvari.

Vzgojitelj Marko: Zame je glavno, da sem doma in da imam čas za bližnje in prijatelje. Vsako leto imamo družinsko večerjo in manjše obdarovanje. Moramo si vzeti čas za bližnje in prijatelje, da smo z njimi in da preživimo vse trenutke z njimi. Tudi lepe misli niso odveč.

Naključni dijaki in dijakinje so odgovarjali takole:

Delanje dobrih del (obdarovanje, prostovoljstvo) in preživljanje kvalitetnega časa z družino.

Božična večerja s širšim krogom sorodnikov.

Dobra hrana, pijača in sladek spanec.

DA SE CELA DRUŽINA ZBERE OB PRAZNOVANJU JEZUSA KRISTUSA.

Dobro počutje, zabava in čim boljša izraba prazničnega časa.

POMOČ DRUGIM LJUDEM/POMOČI POTREBNIM.

Božično-novoletna zabava (»žur«) v Postojni.

IZKAZOVANJE IN DELJENJE LJUBEZNI LJUBLJENIM OSEBAM.

Zabava, druženje z ljubljenimi osebami (z ljudmi, ki jih imaš rad) in predah od šole.

Škoraj dva tedna topline družine in mojega doma.

Zame je rdeča nit druženje z družino, prijatelji in sorodniki, in seveda to, da smo vsi zbrani in veseli.

Kar me vodi je moja družina. Po dolgem času smo spet vsi skupaj. Vodijo me pa tudi počitnice in božično vzdušje.

Mi v bistvu nimamo tradicij. Glavno je to, da smo za večer pred novim letom vsi skupaj in da imamo večerjo. Redko je, da se zberemo kdaj prej v letu. Ker je dedek pri nas pravoslavac, božič in novo leto praznujemo dvakrat.

Za naju je glavna božična večerja, obdarovanje in polnočnica (bolj v hecu kot zares).

